זון אויפגאנג — 5.35.
זון אונטערגאנג — 7.32.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
טייל־ווייז וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada. Established 1910. Published. DAILY

Vol. 20, No. 172. Winnipeg, Thur. Aug. 28, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג ד׳ אלול, תר״ע.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
SEP 9 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

מעלטשעט באַרעכטיקט באַריכט פון מאַנדאַטן קאָמיסיע

ארטור הענדערסאָנס באַהויפּטונג איז „קינדיש", זאָגט לאָרד מעלטשעט אין אינטערוויו אָנקומענדיק קיין ניו־יאָרק. — העב־רייאישע פּרעסע אין ארץ ישראל באַרעכטיקט אויך קאָמיסיע באַריכט

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

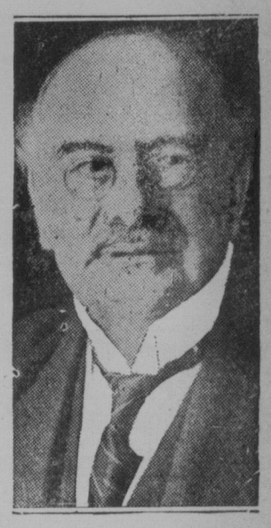

לאָרד מעלטשעט

ניו־יאָרק, אווג. 28 (איטא).— לאָרד מעלטשעט, וועלכער איז נעכטן געקומען אהער, האָט אין אַן אינטערוויו פולשטענדיק באַרעכטיקט דעם באַריכט פון דער מאַנדאַטן קאָמיסיע.

לאָרד מעלטשעט האָט אויסגעלאָכט זיך פון׳ם ענטפער פון דער בריטישער רעגירונג אויפ׳ן באַריכט פון דער מאַנדאַטן קאָמיסיע, אין וועלכן זי זוכט אַראָפּזונעמען פון זיך די שולד פאַר איר פאַרעסטינער פּאָליטיק.

"מיר קאָן ניט אוועקגיין פון׳ם פאַקט," — האָט לאָרד מעלטשעט געזאָגט, — "אַז די פאַלעסטינער רעגירונג איז פאַרענטוואָרטלאַך פאַר די אויסברוכן פון לעצטן זומער. דער פאַקט איז, אַז אַזוי מיליטעריש פאַרשטאַרקונגען זיינען אָנגעקומען קיין פאַלעסטינע, זיינען די אומרוען אונטערדריקט געוואָרן, וואָס וויזט, אַז די ראַיאָטן האָבן געקאָנט אויסגעמידן ווערן, ווען עס וואָלט לכתחילה געווען גענוג מיליטער און פּאָליציי."

דער ענטפער פון ארטור הענדערסאָן, אַז די אויסברוכן זיינען געקומען פּלוצלינג און זיינען געווען אַן איבעראַשונג פאַר דער פאַלעסטינער רעגירונג, ווערט פון לאָרד מעלטשעט באַראַקטעריזירט ווי "אַ קינדישער" "עס איז געווען דער געשעט פון דער רעגירונג צו וויסן וואָס גייט אָן אין לאַנד," זאָגט ער.

ירושלים, אווג. 28 (איטא).— איינשטימיקע באַרעכטיקונג פון׳ם באַריכט פון דער מאַנדאַטן קאָמיסיע ווערט אויסגעדריקט אין אַלע דריי העברייאישע אין ארץ־ישראל. פונקט אַזוי איינינ זיי־נען זיי אין טאַדלען דעם ענטפער פון דער בריטישער רעגירונג אויף דער קריטיק פון דער מאַנדאַטן קאָמיסיע פון דער בריטישער פּאָליטיק אין ארץ־ישראל.

ספּעציעלע פאַרלאַמענט סעסיע עפנט זיך סעפּט. 8

קוזיסטישער קאָנגרעס אין ביעלץ פאַרבאָטן געוואָרן

בוקאַרעסט, אווג. 28 (איטא).— דער קאָנגרעס פון קוזאס נאָכפאָלגער, וואָס האָט געזאָלט פאַרקומען דיינט (דאָנערשטאָג) אין ביעלץ און וועלכער איז געווען דערלויבט פון דער מאַכט, איז צום סוף פאַרבאָטן געוואָרן פון אינערן מיניסטער וואידא וואיעוואָד, נאָכדעם ווי דעפּוטאַט לאָנדון האָט זיך מיט אים גע־רעדט און דערקלערט אים די לאַגע.

ביעלץ איז געווען די סצענע פון אַנטיסעמיטישע אויסברוכן לעצטנס, און זיי אידישע באַפעלקערונג האָט מורא געהאַט, אַז דער קאָנגרעס פון די קוזיסטן וועט פירן צו נייע עקסצעסן.

פרעמיערס שטעלפאַרטרעטער אַנאָנסירט דאַטום פון ספּעציעלער סעסיע, וואָס וועט דאַרפן פאַרהאַנדלען אַרבעטסלאָזיקייט פראַגע

אָטאַווא, אווג. 28.— ווי סער דוש. פּערלי, פּרעמיערס שטעלפאַרטרעטער, אַנאָנסירט, וועט די ספּעציעלע סעסיע פון׳ם פאַרלאַמענט פאַררופן אויף מאָנטאָג, סעפּט. 8טן, 12 אויינער בייטאָג.

נאָכדעם ווי די נויטיקע פאָרמאַליטעטן וועלן שנעל דורכגעפירט ווערן, ווערט פאַרשטאַנען, וועט דער פאַרלאַמענט, שוין דעם ערשטן טאָג פון דער סעסיע, נעמען זיך פאַר דער אַרבעט. די פראַגע פון אַרבעטסלאָזיקייט און דער רעגירונגס רעקאָמענדאַציעס וועלן גלייך באַהאַנדלט ווערן. די סעסיע וועט מסתמא אויך רעזידירן געוויסע טאַריפן.

אַלע דערווייַלטע מיטגלידער פון דעם פאַרלאַמענט זיינען שוין אַרויסגעשיקט געוואָרן מעלדונגען וועגן דער עפענונג פון דער סעסיע, און זיי ווערן דערוואַרטעט אין צייט. צוליב דער וויכטיקייט פון די פראַגעס וואָס וועלן אויף דער סעסיע דיסקוטירט ווערן, ווערט דערוואַרטעט, אַז אַלע דעפּוטאַטן זאָלן זיין אויף זייערע פּלעצער.

די סעסיע וועט וואַרשיינלאַך אָנהאַלטן צוויי וואָכן צייט, כדי צו געבן אַ געלעגענהייט פּרעמיער בענעט און זיינע באַגלייטער אָפּצוטאָן אין צייט צו דער אימפּעריאַלער קאָנפערענץ, וואָס עפנט זיך אין לאָנדאָן ביים סוף סעפּטעמבער.

איינער פון די פּלענער פון דער רעגירונג צו באַקעמפן די אַרבעטסלאָזיקייט וועט זיכער זיין אַ פּראָגראַם פון געזעלשאַפטלאַכע אַרבעטן, צווישן וועלכע עס וועט איינגעשלאָסן ווערן דער בוי פון אַ נאַציאָנאַלן שליאָך (אַ טראַנסקאָנטינענטאַלן וועג).

—(::)—

פרעמיער בענעט באַקומט ווארימע אויפנאַמע

אַ ווארימע אויפנאַמע איז דאָ געגעבן געוואָרן צו פּרעמיער ר. ב. בענעט, וועלכער האָט זיך אָפּגעשטעלט דאָ אויף זיין וועג צוריק צום הויפּטשטאָט, אויף אַ לאַנטשעאָן געגעבן לכבוד אים נעכטן בייטאָג אין ראַיאַל אַלעקסאַנדראַ האָטעל. ביים טיש אַרום אים זיינען געזעסן דער לייטענאַנט גאָווערנאָר פון מאַניטאָבאַ, פּרעמיער ברעקען און אַ צאָל אַנדערע קאָנסערוואַטיוון פירער און דער־ווייַלטע דעפּוטאַטן.

אידישע הויכע סאָוועטישע באַאַמטע אַרעסטירט געוואָרן

בערלין, אווג. 28 (איטא).— אַראָן סאַקאָווסקי, פּראָמינענטער סאָוועטישער עקאָנאָמיסט, וועלכער איז געווען איינער פון די וועלכע האָבן אויסגעאַרבעט דעם פינף־יאָריקן פּלאַן פאַלן, איז אַרעסטירט געוואָרן לויט ידיעות פון מאָסקווע.

באַשטעטיקטע באַריכטן, וואָס דערגרייכן בערלין, דערציילן וועגן אַ צאָל אידישע הויכע סאָוועטישע באַאַמטע, וואָס זיינען אַרעסטירט געוואָרן מיט טוצנס אַנדערע הויכגעשטעלטע פּערזאָנען. צוויי שען די אַרעסטירטע זיינען דאָ דער אַזעט פירער לאָוועצקי און אַבראַהם גינזבורג.

—(::)—

מאַסן אַרעסטן פון אינ־דישע פירער

ניו־דעלהי, אינדיע, אווג. 28.— די וויכטיקסטע פירער פון נאַנדיס באַוועגונג פאַר בירגערלאַכער אומגעהאָרזאַמקייט זיינען נעכטן אַרעסטירט געוואָרן.

דאָס האָט דערלאַנגט אַ שווערן קלאַפּ דער באַוועגונג, וועלכע איז איצט פאַרבליבן פאַקטיש אָן פירער.

רייזבערג, קרבן פון גאַסן עקסידענט, היינט פרי געשטאָרבן

משה־ליב רייזבערג, 55 יאָר אַלט, איז געשטאָרבן היינט פיר אויזיגער פאַרטאָג אין דזשענעראַל האָספּיטאַל, פון דיוואונדען וואָס ער האָט געקראָגן אין אַן אַוטאָמאָביל עקסידענט, דינסטאָג, אויף איזאַבעל סטריט און אַרלינגטאָן עווענו.

רייזבערג איז אומגעוואָרפן געוואָרן פון אַן אַוטאָמאָביל געבריכן פון וו. ע. קוק, אַדעלייט בלאָק, ווען ער איז איבערגעגאַנגען איזאַבעל סטריט. ער איז באַלד אָפּגעפירט געוואָרן אין דזשענעראַל האָספּיטאַל אין אַ באַוואוסטלאָזן צושטאַנד און ער איז אין אַזאַ אַ צושטאַנד פאַרבליבן ביז זיין טויט. פון דעם שטאַרקן קלאַפּ איז זיין שאַרבן צעשמעטערט געוואָרן.

דער פאַרשטאָרבענער איז געקומען קיין ווינניפּעג מיט 18 יאָר צוריק פון כאַראַקי, וואַלינער גובערניע, רוסלאַנד. ער איז צייט.

לאַזט איבער זיין פרוי, צוויי טעכטער (איינע איז לאָס־אַנדזשעלעס מיט מרס. רייקיס אין וויניפּעג) און דריי זין: נתן, אין קאַלגאַרי, און בערל און חיים אין ווינניפּעג.

די לויה איז נאָך׳ניט געווען באַשטימט, ווייל אַ קראַנערס אויספאָרשונג דאַרף נאָך פאָרקומען. זי ווערט אָבער געפלאָנט אויף מאָרגן אינדערפרי פון זיין היים, 303 אוסטין סטריט, קאַרנער סעלקירק עוועניו. ער וועט באַערדיקט ווערן אויף דעם אינדעפּ. בני אברהם סיק בענעפּיס בית־עלמין.

—(::)—

אַרויספאָר צום בית־עלמין דעם זונטאָג

"די אינדעפּענדענט בני אברהם סיק בענעפּיס אָרגאַניזאַציע" בעט אונז צו מעלדן, אַז זונטאָג דעם 31טן אווגוסט, 2 אויזיגער בייטאָג, וועלן די מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע אַרויספאָרן צום בית־עלמין צו שטעלן מצבות אויף די קברים פון די פאַרשטאָרבענע מיטגלידער. סטריט קאַרס וועלן אָפּפאָרן פון סאַלטער און סעלקירק פונקט צוויי אַזייגער ביייטאָג, יעדער מיטגליד וועט באַקומען צוויי טיקעטס פאַר דער קאַר.

ניט קיין מיטגלידער וועלן דאַרפן באַצאָלן 50 סענט פאַר אַ טיקעט אַהין און צוריק, צו באַקומען זונטאָג צוויישן 12 און 1.30 נ. מ. אין פרייהייטס טעמפּל, פּרינסעסס און סאַלטער.

אויף וועט די "היברו סיק בענעפּיס סאָסייעטי" אַרויספאָרן היינטיקן זונטאָג דעם 31טן אווגוסט, אויף זייער בית־עלמין צו שטעלן מצבות אויף די קברים פון אירע פאַרשטאָרבענע מיטגלידער. אוטאָמאָביל וועלן אָפּפאָרן 10.30 אינ־דערפרי פון אַרום קווינס טעאַטער און אַלע מיטגלידער זיינען געבעטן צו קומען דאָרט.

אַרבעטער פּאַרטיי פּלאַנעוועט איבער־צובייטן איר איצטיקן נאָמען

לאָנדאָנ, ווייַלס, אווג. 28.— דער צוזאַמענפאָר פון דער לייבאָר פּאַרטיי וואָס קומט דאָ איצט פאַר האָט אויף זיין סדר היום די פראַגע וועגן ענדערן דעם נאָמען פון דער פּאַרטיי.

די עקסטרעם לינקע פון דער פּאַרטיי ווילן אַז דער נאָמען זאָל זיין "סאָציאַליסטישע פּאַרטיי". די מעסיקערע אָבער שלאָגן פאָר דעם נאָמען "סאָציאַליסטישע און אַרבעטער פּאַרטיי" וואָס זאָל באַצייכענען דעם בונד צווישן די סאָציאַליסטן און אַרבעטער.

אַז די מיטגלידערשאַפט וועט איינגיין אויף אַן ענדערונג, איז כמעט קיין ספק ניט. די פירער באַנוצן זיך כסדר מיט דעם טערמין "סאָציאַליסטישע" אַנ־סיי מיט דעם טערמין "אַרבעטער" בנוגע דער פּאַרטיי, און אַלע זיינען געווינט

אַרויס פון אַוטאָמאָביל וועלן גע־שניטן ווערן אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, אווג. 28.— אַ שאַרפע קאָנקורענץ צווישן אַוטאָמאָביל פאַברי־קאַנטן וועט באַלד שטאַרק רעדוציר׳ן די פּרייזן פון אַוטאָמאָבילן אויפ׳ן בריטישן מאַרק.

ווי אַ רעזולטאַט פון די נייע אַוטאָמאָ־ביל טאַריפן, בויט איצט הענרי פאָר־זיין אַוטאָמאָבילן פאַבריק אין דענער האַם, און די פאַבריק וועט באַלד פאַר־ענדיקט ווערן.

גלייכצייטיק האָט די פראַנצויזישע פירמע "סיטראָען" אויפגעשטעלט אַ פּראָכטפולע אַוטאָמאָבילן פאַבריק אין דערוואַרט גוטע צייטן.

די יאַגעניש נאָך געזונט איז אומגעזונט זאָגט באַרימטער דאָקטאָר פון לאָנדאָן

געזונט, ווי גליק, וואַלגערט זיך אין די נאַסן, און וואָס מער מען יאָגט זיך נאָך דעם, אַלץ מער אַנטלויפט עס, — האָט דאָ דערקלערט דר. ראָבערט האַטשיסאָן, באַרימטער דאָקטאָר פון לאָנדאָן, ענגלאַנד, אַ דעלעגאַט צום בריטישן מעדי־צינישן צוזאַמענפאָר וואָס ווערט דאָ אָפּגע־האַלטן, אין זיין לעקציע פאַר אַ גרויסן עולם אין ווינטער קלוב, לעצטן אָוונט.

שטענדיקע זאָרג פאַר דעם איינענעם געזונט און אַ שטענדיקער געגיעג נאָך גע־זונטהייט מיטלען, גראָבן אונטער דאָס געזונט, האָט דר. האַטשיסאָן געזאָגט, ס׳איז שוין אפשר בעסער געווען, ווען מענשן האָבן גאָרנישט ניט געוואוסט וועגן זייערע קערפּערס און האָבן דערפאַר ניט מורא געהאַט פאַר יעדער קליינער קייט.

דער לעקטאָר האָט באַזונדערס שאַרף אַטאַקירט די מענשן, וואָס מיינען, אַז אַ געזונטהייט קאָן מען קריגן בלויז דורך געוויסע כללים פון לעבן. ער האָט צע־קלאַפּט די דיעטע פאַנאַטיקער, די פיזיי־שע־פולקומענהייט משוגעת׳ן, די אַנהייי־נער פון פעריאָדישע אונטערזוכונגען און אַ. וו. ער האָט געמאַכט חוזק פון אָט די אַלע וואָס גלויבן אַז יעדערער קאָן צוקריי־נען געזונט פון אועלכע מיטלען, און זיין סאַרקאַזם האָט אַרויסגערופן דעם געלעכ־טער פון׳ם עולם. ער האָט אויך קריטי־קירט די עלטערן, וואָס ציטערן צופיל איבער זייערע קינדער.

דאָקטאָר האַטשיסאָן האָט באַזונדערס שאַרף אַטאַקירט די פּראָפּאַגאַנדיסטן פון געזונט, ווי גליק, וואַלגערט זיך אין די נאַסן, און וואָס מער מען יאָגט זיך נאָך דעם, אַלץ מער אַנטלויפט עס, — האָט דאָ דערקלערט דר. ראָבערט האַטשיסאָן, באַרימטער דאָקטאָר פון לאָנדאָן, ענ־גלאַנד, אַ דעלעגאַט צום בריטישן מעדי־צינישן צוזאַמענפאָר וואָס ווערט דאָ אָפּגע־האַלטן, אין זיין לעקציע פאַר אַ גרויסן עולם אין ווינטער קלוב, לעצטן אָוונט.

שטענדיקע זאָרג פאַר דעם איינענעם געזונט און אַ שטענדיקער געגיעג נאָך גע־זונטהייט מיטלען, גראָבן אונטער דאָס געזונט, האָט דר. האַטשיסאָן געזאָגט. ס׳איז שוין אפשר בעסער געווען, ווען מענשן האָבן גאָרנישט ניט געוואוסט וועגן זייערע קערפּערס און האָבן דערפאַר ניט מורא געהאַט פאַר יעדער קליינער קייט.

דער לעקטאָר האָט באַזונדערס שאַרף אַטאַקירט די מענשן, וואָס מיינען, אַז אַ געזונטהייט קאָן מען קריגן בלויז דורך געוויסע כללים פון לעבן. ער האָט צע־קלאַפּט די דיעטע פאַנאַטיקער, די פיזיי־שע־פולקומענהייט משוגעת׳ן, די אַנהייי־נער פון פעריאָדישע אונטערזוכונגען און אַ. וו. ער האָט געמאַכט חוזק פון אָט די אַלע וואָס גלויבן אַז יעדערער קאָן צוקריי־נען געזונט פון אועלכע מיטלען, און זיין סאַרקאַזם האָט אַרויסגערופן דעם געלעכ־טער פון׳ם עולם. ער האָט אויך קריטי־קירט די עלטערן, וואָס ציטערן צופיל איבער זייערע קינדער.

דאָקטאָר האַטשיסאָן האָט באַזונדערס שאַרף אַטאַקירט די פּראָפּאַגאַנדיסטן פון

שטריקער זאָגט אידישע אַגענטור איז געווען אַ דורכפאַל

בערלין, אווג. 28 (איטא).— די עק־זעקוטיווע פון דער ציוניסטישער אָרגאַ־ניזאַציע אין שאַרף קריטיקירט געוואָרן פון איינינע רעדנער ביי דער זיצונג פון אַקציאָנס קאָמיטעט, בעת אַנדערע האָבן זיי ענערגיש פאַרטיידיקט.

דר. ראָבערט שטריקער, פירער פון די עסטרייכער ראַדיקאַל־ציוניסטן, האָט דערקלערט, אַז די אידישע אַגענטור איז געווען אַ דורכפאַל. ער האָט געזאָגט, אַז בלויז אינטענסיווע פּראָפּאַגאַנדע פאַר אַ אידישער מלוכה האָט געקאָנט ראַטעווען די ציוניסטישע באַוועגונג, און ער האָט געפאָדערט דעם באַלדיקן צוזאַמענפאָר פון׳ם קאָנגרעס.

שומרי־שבת באַשליסן צו גרינדן באַנק

בערלין, אווג. 28 (איטא).— דער אַל־וועלטלאַכער שומרי־שבת קאָנגרעס האָט באַשלאָסן צו גרינדן אַן אַלוועלטלאַכע באַנק צו שטיצן פינאַנציעל די אידן, וואָס האָבן עקאָנאָמישע שוועריקייטן צוליב זייער שטרייגנען אָפּהיטן פון שבת.

דער קאָנגרעס האָט אויך אָנגענומען אַ רעזאָלוציע וואָס אָפּעלירט צו דער גאַנצער ציוניסטישער וועלט און צו אַלע וואָס זיינען פאַרבונדן מיט די פּלענער צו רעפאָרמירן דעם קאַלענדאַר, אַז זיי זאָלן פאַרזיכערן, אַז שבת זאָל פאַרבלייבן אין דעם זעלבן טאָג.

דער קאָנגרעס האָט אויך באַפעלמעכ־טיקט די וועלט־עקזעקוטיווע צו זעען, אַז שבת זאָל איינגעשלאָסן ווערן ווי איינער פון די צוויי טעג פון רו, ווען די פינף טאָגיקע אַרבעטס וואָך וועט פאַרווירן־

זאָגט, געגנסטער זוטאַ האָט געהאַלפן דערווייַלן מעיאָר טאַמפּסאָן

שיקאַגאָ, איל., אווג. 28.— דער אול־טראַ־פאַטריאָטישער מעיאָר פון שיקאַגאָ, העיל טאָמפּסאָן, איז, אַ סברא, דערווייַלט געוואָרן מיט דער הילף פון דזשעק זוטאַ, גענגסטער פירער, וועלכער איז דאָ ניט לאַנג צוריק דערמאָרדעט געוואָרן.

ווי די שיקאַגאָ דיילי נייוס מעלדעט פון איר קאָרעספּאָנדענט אין מידלס־באָרא, קענטאַקי, האָט אַ געוועזענער פּראָקוראָר דאָרטן אים אינפאָרמירט, אַז אין 1927 איז טאָמפּסאָן געווען אַ גאַסט פון דזשעק זוטאַ, אויף אַ פּאַרטיע וואָס זוטאַ האָט לכבוד אים געגעבן אין דער היים פון זיין שוועסטערקינד, קאַל. אייק גינזבערג.

ווי ער דערציילט ווייטער, האָט דזשעק זוטאַ דאַן ביינגעטראָגן 50 טויזנט דאָ־לאַר פאַר טאָמפּסאָנס קאַמפּיין. צו קרינן דאָס געלט האָט ער געמוזט פאַר׳משכנ׳ען אַלץ וואָס ער האָט געהאַט. ער האָט אָבער גערעכנט, אַז דאָס לוינט זיך אים, — ווען טאָמפּסאָן ווערט דערווייַלט, וועט ער האָבן אַ פרייע האַנט אין שיקאַ־גאָ. און ער האָט זיך טאַקע ניט אָפּגע־נאַרט אויך . . . .

—(::)—

פאַרנאַמלונג פון אידישער פאָלקס־שול

היינט, דאָנערשטאָג, 8.30 אָוונט, וועט פאָרקומען אַ וויכטיקע פאַרזאַמלונג פון דער אידישער פאָלקס־שול־געזעלשאַפט, אין אייגענעם בנין פון דער שול, 285 סט. דזשאַנס עוועניו.

מיטגלידער און פריינט פון דער "פאָלקס־שול" זיינען געבעטן צו קומען.

צוויי יונגעלייט קריגן האַרבע שטראָף פאַר אַוטאָמאָביל גנבה

דעניעל וואַלטערס און סידני סמיט וועלן פון איין טורמע אַרויס און אין דער צווייטער אַריין.

אין שטאָטיקן פּאָליציי געריכט האָבן זיי זיך נעכטן מודה געווען אַז זיי האָבן צוגע׳גנב׳עט אַן אַוטאָמאָביל פון דער קאָנסאָליידייטעד מאָטאָרס׳ און דער ריכ־טער האָט זיי פאַר׳משפּט יעדן צו צוויי יאָר טורמע.

וואַלטער, אַ געוועזענער אָנגעשטעל־טער ביי דער "קאָנסאָלידייטעד מאָטאָרס" האָט זיך באַגעגנט מיט סמיט׳ן און זיי זיינען צוזאַמען אַוועק צו דער ווערהויז פון דער קאַמפּאַני. זיי האָבן אויפגעבראָ־כען דעם שלאָס פון דער טיר און זיי האָ־בען פון דאָרטן אַרויסגעפירט אַ שפּאַגל נייעם אַוטאָמאָביל. דער אַוטאָמאָביל איז שפּעטער געפונען געוואָרן אין סאַסקאַ־טשעוואַן.

די צוויי יונגעלייט זיינען שפּעטער געפונען געוואָרן אין מוסאָמין, אין טור־מע. וואו זיי זיינען געווען פאַר׳משפּט צו זיצן אַ טערמין פאַר גנב׳ענען אַ זיי־נער.

ווייַטער קאָנגרעס פון אידישער אַרבעטער אַקאַדעמיע

ווינניפּעג, אווג. 28.— אַ ווייַטער קאָנגרעס פון אידישער אַרבעטער אַקאַדעמיע, וועלכע איז געווען אַ פּאָפּולערער אינסטיטוט פון לערנען, אין וועלכן אַלע אידישע אַרבעטער פון דער גאַנצער וועלט האָבן גענומען אַן אַקטיוו טייל, איז אָנגעזאָגט געוואָרן אין אַ בריוו פון אַ גרופּע פון אַלטע לערער פון דער אַקאַדעמיע, וועלכע זיינען אַרויס פון דער אַרבעט אין אַנדערע לענדער.

דער קאָנגרעס וועט אָנהייבן אַן אָוונט אין אַ פּאָפּולערן אָרט, אַן אָוונט אין אַ קאָנצערט, אַ אָוונט אין אַ דיסקוסיע, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־פעסט, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־שול, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־בוך, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־ביבליאָטעק, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־מוזיי, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־אַפּטייל, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־אַפּטייל, אַ אָוונט אין אַ פּאָלקס־אַפּטייל.

אַ נאָר אין אַ מאַנטל

אַ סך פון אונז, איינגעוואַנדערטע פון רוסלאַנד אידן, געדיינקען נאָך גוט דעם טעם פון פּאַגראָמען, און ניט אַזוי פון די פּאַגראָמען גופא, ווי פון דער שטיקנ־דיקער פּאַגראָם אַטמאָספער, וואָס איז געווען אַ סך ערגער ווי די פּאַגראָמען.

אין מיין זכרון האָט זיך אויף שטענ־דיק איינגעקריצט די פּאַגראָם אַטמאָספע־רע פון די יאָרן 1905-1906, די קולמינא־ציע פון׳ם שוידערלאַכן פּעריאָד, וואָס האָט זיך אָנגעפאַנגען מיט קישינעווער פּאַגראָם, אין 1903.

מיין פּנים ווערט נאָך איצט רויט פון שאַנד, ווען איך דערמאָן זיך, ווי די אַר־דישע מענשלאַכע ווירדע אין געטראָטן געוואָרן מיט כולינגאַנישע שטיוול, — ווי אַ איד איז קיינמאָל ניט געווען זיכער דורכצוגיין אַ גאַס; ניט האָבנדיק אַ פולן פּנים אָנגעשפּיגן אָדער צע׳ממית׳ט. דער קלענסטער טומל, און אירן זיינען געלאָפן באַהאַלטן זיך אויף די בוידעמס.

די פּאַגראָמען אַליין זיינען שוין געווען אַ מין פאַרלייכטערונג, — אָט ווי אַ שטורעם נאָך אַ שטיקנדיקן הייסן טאָג. אַמווייניקסטנס ווייסט שוין וואָס עס קומט פאָר. אַמווייניקסטנס ווערט אונ־טערגעפירט דער אונטערשטער סך־הכל, און ווער עס וועט בלייבן לעבן, וועט לעבן: דער איינדרוק איז געווען, אַז קיין צוויי פּאַגראָמען נאָכאַנאַנד קומען ניט פאָר (ווי שלום עליכם האָט עס אויס־גערעדיקט: "דאַנקען, גאָט, אָפּגע׳פּטר׳ט דעם פּאַגראָם, קיין צוויי מאָל אויך זאָגט מען ניט").

***

אָבער שוין נאָכ׳ן פּאַגראָם פלעגט זיך ערשט אָנפאַנגען אַ גייע סדרה פון אי־דישער מאַרטירערשאַפט.

מען שלאָגט שוין מער ניט קיין אידן. די פּאָליציי וואָס האָט אַט ערשט געהעצט און אָנגעפירט די פּאַגראָמשטשיקעס, האַלט זיי צוריק.

אָבער וואָס פאַר אַ שוץ! נאָך אַ שפּיי אין פּנים דער אידישער אָפּעלקערונג,— הלואי וואָלט שוין די פּאָליציי בעסער גע־לאָזן שלאָגן . . .

דער נוסח פלעגט זיין: "נו, ברידער־לאַך, אַ הויץ געטאָן, און גענוג. די אי־דען זיינען אַ מיאוס פאָלק, און מען וואָלט זיי געראַדפט אויסשלאַכטן. אָבער וואָס זאָל מען טאָן, — ס׳איז דעם צאָרס געזעץ, און מען מוז זיך האַלטן רואיק".

און צום סאַמע סוף — דער מיאוס׳־טער פּאַגראָם פון דער גערעכטיקייט ביי די נאָך־פּאַגראָמיקע פּראָצעסן, וואו אויף דער באַשולדיקונגס באַנק פלעגן אַוועק־געזעצט ווערן די אידישע יונגעלייט פון׳ם זעלבסטשוץ וואָס האָט פאַרטיידיקט דעם אידישן כבוד, און זיי פלעגן, אין נאָמען פון גערעכטיקייט, גע׳משפּט ווערן פון די פּאַגראָמשטשיקעס זעלבסט . . .

וואָכן און חדשים פלעגן זיך ציען די פּראָצעסן, און יעדע שעה פון׳ם פּראָצעס איז געווען אַ שעה פון מאַרטירערשאַפט און אַנאַניעס פאַר דעם נאָנען אידישן פאָלק . . .

***

די רומענישע אַנטיסעמיטן האַלטן פון זאָגן "אודך" כסדר . . . . דאָרטן איז עס שוין פאַר יאָרן און יאָרן אַ פּערמאַנענ־טער פּאַגראָם.

ניין, קיין מאַסן־אויסשלאַכטונגען, ווי אין קישינעוו, האָמעל, אָדעס, און צענר־ליקער און הונדערטער אַנדערע שטעט און שטעטלאַך פון רוסלאַנד אין 1905־1906 זיינען אין רומעניע ניטאָ.

רומעניע פאַרשטייט איר מיך, ווייל גילטן פאַר אַ ציוויליזירט לאַנד, און זי ווייל מאַקע אויף האָבן אינטערנאַציאָנאַ־לע הלוואות.

בלויז דאָ און דאָרטן אַ דערמאָרדעטער און פאַרפייניקטער איד.

דער רומענישער פּאַגראָמשטשיק קאָן די אַרבעט טאָן אויף אַן איידעלן, ראַ־פינירטן אופן: ער האָט מער הנאה פון פאַרפייניקן לעבעדיקע אידן. דאָס איז אַ אינטערעסאַנטער, אַ דאָס מאַכט ניט קיין טומל.

און אַלץ גייט צו ווי עס איז געהעריק פאַר אַ "ציוויליזירט" לאַנד. די רעגירונג מיט דער פּאָליציי אַרבעט אפילו מע־שים. זיי דערלאָזן ניט צו קיין פּאַגראָ־מען־ניין — אידן זיינען טאַקע אַ מי־אוס פאָלק, און מען דאַרף זיי אויסקור־לענען, אָבער געזעץ, ברידערלאַך, איז געזעץ . . .

מען אַרעסטירט אפילו די פּאַגראָם הע־צער.

נו, ווי זשע קאָנען די אידן עפּעס האָבן טענען?

נו, מען נעמט אַריין די פּאַגראָם פּי־דער אין אַן טיר, און מען לאָזט זיי אַרויס פון דער ווייַטער. נו, מען אַרעס־טירט די ווייניקע אידן וואָס האָבן נאָך מוט ניט צו לאָזן זיך שלאָגן, און מען לאָזט זיי שוין נ י ט אַרויס, וואו מען פאַרפייניקט זיי ניט.

אָבער אויסערלאַך איז אַלץ שיין און פיין. די מיניסטאָרן קאָנען שוין רואיק פאָרן אויף זייערע וואַקאַציעס און דער־ציילן דער וועלט, אַז דאָס רומענישע פאָלק איז פיין און אידל, און אַז די עטלאַכע אַנטיסעמיטן האָבן מען פאַר־וועצט הינטער די גראָטעס . . .

***

אויב איר קומט פון רוסלאַנד און גע־דיינקט יענע בלוטיקע, טרויעריקע יאָרן, קאָנט איר זיי פאַרפילפאָן אין אייער־פאַנטאַזיע און פאַרשטעלן זיך ווי עס מוטשען זיך די אידן אינ׳ם עמלק־לאַנד, וואו מען פאַרגינט ניט די אידן אפילו דעם טויט . . .

דיסקאָנטירט נאָך דעם פאַקט, וואָס אין רוסלאַנד זיינען דאָן געווען גרויסע רוסישע טריבונען, וואָס פלעגן מיט מעכ־טיקע האַמערס קלאַפּן און וועקן דעם רוסישן געוויסן, און וואָס דאָרטן האָט

(שלום אויף לעצטער זייט)

אגב - אורחא
פון מארק

ווי אידן מוטשען זיך אינ׳ם עמלק לאַנד.

THE ISRAELITE PRESS The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער איינציקער ווירקזאמער מיטל

דער איצטיקער קריזיס אין די ארבעטסלאזיקייט, וואָס האָבן ארומגעכאַפּט פאַקטיש די גאַנצע וועלט, זיינען זיכער ניט די ערשטע אין דער געשיכטע. אויסלכע קריזיסן זיינען פעריאָדישע דערשיינונגען, וואָס הויזן זיך כסדר איבער. געוויינלעך יעדע זיבן־אַכט יאָר. דאָס זיינען קרענקלאַכע דערשיינונגען פון אונזער ווירטשאַפטלאַכן סיסטעם, וואָס קאָנען אין די ראַציאָנאַליזאַציע פון דער אינדוסטריע און דער אינטענסיווער מעכאַניזירונג פּראָצעס וואָס גייט אין איר אָן. עס זיינען איינגעפירט אַלץ נייע און נייע מאַשינען וואָס טוען די ארבעט פון מענשן, אין ארבעטער זיינען אזוי אַרויסגעשטויסן פון זייערע ארבעטס פּאָזיציעס.

אָט דער פּראָצעס, וואָס האָט זיך באַזונדערס פאַרשטאַרקט אין די לעצטע יאָרן, האָט געדאַרפט זיין אַ ברכה פאַר דער מענשהייט. עס האָט געדאַרפט הייסן, אַז מען קאָן פּראָדוצירן איצט מער ארטיקלען פון געברויך אין לוקסוס מיט ווייניקער ארבעט, אין דאָס האָט געדאַרפט פירן צו אַ גרעסערן געברויך, מער פרייע צייט אין מער גענוס פון לעבנס באַקוועמלאַכקייטן.

אין דער אמת'ן אָבער איז אָט דער פּראָצעס פון פאַרלייכטערן דעם מענשנס ארבעט ניט קיין ברכה, נאָר אַ קללה, אין ער פירט צו פאַרקערטע רעזולטאַטן. ער פירט צו דעם, אַז גרויסע מאַסן ארבעטער זאָלן פאַרבלייבן אָן ארבעט, זאָלן נאָר ניט קיינמאָל קיין פּראָדוקטן אין זאָלן דאַרפן לײדן הונגער און נויט. ווען עס איז דאָ אַן איבערפלוס פון פּראָדוקטן און ווען דורך איין קוועטש מיט אַן עלעטריש קנעפּל אין אַ מאָדערנער פאַבריק קומט אַרויס, ווי דורך אַ כישוף וואָס נאָר מען פאַרלאַנגט.

אָט די צרה קאָן ניט אויסגעראַטן ווערן ניט דורך אַן אָפּשטעל פון אימיגראַציע אין ניט דורך הויכע טאַריפן. שוין אָפּגערעדט דערפון, וואָס דער מעכאַניזירונג פּראָצעס יאָגט ווייט אַריבער די דאָזיקע קנעקלעכע מיטלען, זיינען דאָך די קריזיסן פאַרורזאַכט פון דעם פון אַן אַלוועלטלאַכן, אין ניט פון אַ לאָקאַלן כאַראַקטער. אין יעדעס לאַנד, ווי עס זאָל זיך ניט אַרומאַמען מיט וועגט פון אימיגראַציע באַשריינקונגען און טאַריפן, קאָן ניט אויסמיידן זייער ווירקונג.

מיר נעמען אָן, אַז דער איצטיקער קריזיס וועט, ווי זיינע פאַרגייענגער, ביסלאַכווייז פון זיך אַליין אויפגעלייזט ווערן. זיינע טיפע שפּורן וועלן אָבער בלייבן אין די געפעלאַכע קאָנזוואָלסיעס ווערן אַנהאַלטן, דראָענדיק כסדר מיט נייע צוזאַמענגערוכן. די לאַנגע, ווי מיר האָבן געזאָגט, איז איצט באַזונדערס ברענט אין דער הינזיכט, ווייל דער מעכאַניזירונג פּראָצעס אין דער פּראָדוקציע גייט איצט אין מיט אַ באַזונדערס אינטענסיוון טעמפּאָ איבער דער גאַנצער וועלט און מען, דאַרף דערוואַרטן, אַז ער וועט ווערן שטאַרקער פון יאָר צו יאָר.

דער איינציקער ווירקזאַמער מיטל קאָנען דער דאָזיקער צרה איז — צו שניידן די ארבעטס שעה'ן און העכערן די שכירות. אויב אַ נייע מאַשין ווערט דערפונדן, וואָס קאָן טאָן די ארבעט פון צוויי מענשן אינטער'ן אויפזיכט פון איינעם, דאַרף דער צווייטער מענש ניט געטריבן ווערן אין די ריי־ען פון די ארבעטסלאָזע. מיר וועלן עס זאָגן ווי אַ ביישפּיל, אַז אין אַזאַ פאַל זאָלן ביידע בלייבן בײַ דער ארבעט, נאָר זיי זאָלן ארבעטן יעדערער צו פינף שעה אַ טאָג אַנשטאַטט די פריעריקע צען (אין פּראַקטיק דאַרפן זיי ארבעטן שעה'ן ניט געשניטן ווערן אַזוי טיף מיטאַמאָל). פּראָדוצירט יעדער ארבעטער מער מיט דער הילף פון דער נייער מאַשין, דאַרף ער קריגן אויך אַ פּראָפּאָרציאָנעלע העכערונג פון זיינע שכירות.

דאָס וועט ניט נאָר באַזאַיטיקן איינע פון די וויכטיקסטע אורזאַכן פון ארבעטסלאָזקייט, אין וועט פאַרבעסערן דאָס לעבן פון די ארבעטער, נאָר וועט אויך ברייטערן אין דער רעגירונג, אין דער אונטערשטער שורה, גוואַלדיקע נוצן פאַר די אונטערנעמער. זייערע פּראָדוקטן וועלן זיך ניט דאַרפן וואַלגערן אין די וועלט אַרומ־ווערפן, נאָר עס וועט זיין ווער עס זאָל זיי קויפן, און זייערע פּראָפיטן וועלן אַזוי וואַקסן.

אין ענגלאַנד רעדט מען שוין זייער ערנסט וועגן דעם דאָזיקן מיטל, — אפילו די אונטערנעמער לאָזן זיך ריידן וועגן דעם פּלאַן פון קירצערע ארבעטס שעה'ן. בײַ אונז אין קאַנאַדע האָבן מיר איצט אַ רעגירונג, וואָס איז הויפּטזאַכלעך דערוויילט געווארן צו געפינען מיטלען קעגן דער ארבעטסלאָזקייט. ליידער אָבער האָבן מיר נאָך ניט געהערט, אַז זי זאָל באַטראַכטן אָט דעם איינציקן ווירקזאַמען מיטל . . . די ארבעטסלאָזקייט קאָנפערענץ, וואָס איז נאָר־וואָס אָפּגעהאַלטן געווארן אונטער אויפזיכט פון'ם ארבעטס מיניסטער, האָט געמאַכט אַ צאָל רעקאָמענדאַציעס צו דער רעגירונג, ווי זי זאָל באַקעמפן די ארבעטסלאָזקייט, אָבער וועגן אָט דעם וויכ־טיקן מיטל, האָט זי פאַרגעסן צו דערמאָנען באָטש מיט אַ וואָרט . . .

ענגלאַנדס הוצאות אויף ארץ־ישראל

ענגלאַנד האָט אויסגעלייגט פון איר אייגענער קעשענע פינף־און־פערציק מיליאָן דאָלאַר אויף ארץ־ישראל. אויסער דעם, וואָס זי האָט גאַראַנ־טירט אַ הלואה פון אויבער צוואַנציק מיליאָן דאָל. פאַר קאָנסטרוקטיווער ار־בעט אין ארץ־ישראל.

אַזוי זאָגט די בריטישע רעגירונג. אין איר ענטפער צו דעם באַריכט פון דער מאַנדאַטן קאָמיסיע, וואָס האָט זי באַשולדיקט אין ווייניק טאָן פאַר דער אַנטוויקלונג פון'ם לאַנד. זי האָט, הייסט עס, זייער פיל געטאָן אויף דעם געביט, אין האָט בייגעטראָגן אַ גרויסע סומע פון איר אייגענער קע־שענע וואָס זי איז גאָר ניט מחוייב געווען צו טאָן.

אָבער אָט דער השבון וואָס די בריטישע רעגירונג דערלאַנגט נויט־טיקט זיך אין אַביסל אויפקלערונג. מיר וויסן טאַקע וועגן דער הלואה פון די צוואַנציק מיליאָן דאָלאַר פאַר'ן אויפבוי פון חיפה'ער האַפן און אַנדערע ארבעטן. — אָבער דאָס איז דאָך בלויז אַ הלואה וואָס ארץ־ישראל וועט אָפּצאָלן מיט פּראָצענטן. — אַזאַ זיכערע הלואה, ווי די למשל, וואָס האָט געמאַכט צו רומעניע, וואָס איז ניט איר מאַנדאַטן־לאַנד . . .

אָבער ווען די פינף־און־פערציק מיליאָן דאָלאַר פון ענגלאַנדס איי־גענער קעשענע וואָרטן מיר טאַקע געוואַלט הערן מער איינצעלהייטן. מיר ווייסן למשל, אַז נאָך מיט אַ צאָל יאָרן צוריק, ווען אין ענגלאַנד איז אָנגע־פירט געווארן פון גרויסע רעאַקציאָנערן אַ פּראָפּאַגאַנדע, אַז ענגלאַנד זאָל פאַרלאָזן ארץ־ישראל, ווייל דער בריטישער שטייער־צאָלער האָט געגוג איי־גענע צרות, האָט די רעגירונג דערקלערט, אַז ארץישראל קאָסט ניט קיין איינציקע פעני דער בריטישער רעגירונג. ווייסן מיר ווייטער, אַז ארץ־ישראל איז כמעט דאָס איינציקע לאַנד אין פאָדער־אַזיע, וואָס צאָלט ענגלאַנד אַלטע טערקישע חובות. אין אונזער איינדרוק איז, אַז זי צאָלט ניט בלויז פאַר זיך, נאָר אויך פאַר'ן עבר־הירדן. זי איז אַזוי גאָר אַ קוואַל פון הכנסה פאַר דער בריטישער רעגירונג.

ווען זשע, אין אויף וועלכן אופן, אין מיט וועלכע נוצן פאַר'ן לאַנד, האָט ענגלאַנד אויסגעגעבן די 45 מיליאָן דאָלאַר פאַר ארץ־ישראל? מיר וועלן מיט גרויס נייגעריקייט וואַרטן אויף'ן השבון.

צווישן צוויי פייערן

(ספּעציעל פאַר "דאָס אידישע וואָרט")
פון י. גרינבוים

מיט וועמען, מיט דער צענטראַל־לינקער אָפּאָזיציע קאָנען דעם איצטיקן רעזשים, קאָנען פּילסודסקי, אָדער מיט דער רעגירונג און איר פּאַרטיי קאָנען דעם פּאַרלאַמענט און זיין קאָנטראָל איבער דער אַרמיי־סטראַציע, קאָנען דער הערשאַפט פון דער דעמאָקראַטיע? וואָלט אַזוי געשטאַנען די פראַגע, וואָלט גאָר לייכט געווען צו ענטפערן אויף איר. און די תשובה וואָלט געווען אַ פּשוט'ע און אַ קלאָרע: אודאי קאָנען דעם איצטיקן רעזשים, אודאי פאַרן פאַרלאַמענט און פאַר דעמאָקראַטיע. ניט נאָר פון דיין פּרינציפּיעלע טעמים ניט נאָר דערפאַר, ווייל־מיר אידן נויטיקן זיך אַמוייסטן און אַ פרייער טריבונע, פון דער ערשטער אָן. אין דער אַנהויב פון אַלע דעם דאָזיקן פּראָצעס, ווען מיר אויסגע־לעכטער מיט זאָלן קאָנען פריי רעדן וועגן אונזערע נויטן, שטעלן אונזערע פאָ־דערונגען, אָן אַ פרייער פאַרלאַמענטאַרי־שער טריבונע, אָן דעם אַלעם וואָס איז מיט איר פאַרבונדן, ווערן מיר אויסגע־ליפערט אַלערליי מינים, מקורבים, וואָס באַקומען, אַ דאַנק פאַרשיידענע טעמים, די מעגלאַכקייט צו האַלטן קאָנטאַקט מיט דער רעגירונג און פאַרטרעטן פאַר איר די אינטערעסן פון אידן — וועגן אידי־שע אינטערעסן טראַכטן אַזעלכע מקור־בים אַמווייניקסטן — נאָך גוט אין, ווען די דאָזיקע מקורבים זיינען פון דעם מען קאָן נאָר אַנגעזעענע פון דעם "נאַטאַלבן", רייכע אַנגעזעענע מענשן, וואָס זוכן ניט קיין איינענעם נוצן אין זייער פּאָליטישער אָדער גע־זעצשאַפטלאַכער ארבעט, זייערע שתד־לנות איז לפחות ריין פון איינגענוציקע מאָמענטן פון געשעפטסמאַכעריי. אָבער אַזעלכע נאַטאַלבן וואַקסן זיך אויס אין אַ אידישן צבור ערשט נאָך אַ געוויסער תקופה פון גלייכבאַרעכטיקונג, פון מלר־כה'שער זעלבסטשטענדיקייט. אין דער ערשטער תקופה, ווען דו מלוכה אַרגאַני־זירט זיך, אָדער די אידן זיינען ערשט געווארן גלייכבאַרעכטיקט בירגער, זיי־נען אַזעלכע נאַטאַלבן ניט בנמצא. דער פּראָצעס פון שאַפן אַזאַ נאַטאַלבנטום הויבט זיך ערשט אָן און דער אָנהויב פון אַזאַ פּראָצעס איז תמיד ניט באַזונדערס שיין און דערהויבן.

מיר אין פּוילן נעפינען זיך ערשט אין אָנהויב פון דעם דאָזיקן פּראָצעס. די נאַטאַלבלן פון פאַר דער קרינם צייט, פון דער צייט פון די פאַרשייערענע אָקופּאַציע, זיינען כמעט איינגאַנצן פאַרשוואונ־דען, אין אַ נאַטאַבל מוז זיין רייך — וועד פון זיי האָט איבערגעריסן אַלע פאַרדיס מיט די אידן, שמד'נדיק זיך כדי צו פאַרשמעלצן זיך פאַלשטענדיק מיט דעם הערשנדן פאָלק. ווער פון זיי האָט זיין איינפלוס פאַרלאָרן און, ניט האָבנ־דיק צו זאָגן אינ'ם אידישן לעבן, קאָן ער קיין שום אָרט ניט פאַרנעמען אינ'ם מלוכה'שען לעבן, אַלס אַ אידישער פאַר־טרעטער, אַלס אַ שתדלן פאַר אידן. בלייבט דער אַנדערער מין פון מקורבים: קאַריערעסטן, געשעפטסמאַכער, מיאוסע און שפל'דיקע בריות. וואָס זוכן קודם כל זייער איינענעם נוצן, וואָס הנפ'ענען זיך תמיד צו דעם שטאַרקן, וואָס זיינען גרייט צו פאַרקויפן זיך פאַר דער קלענ־סטער טובה — דער עיקר פאַר זיך — אַלץ און אַלץ.

ביי דעם איצטיקן רעזשים האָבן מיר צוטאָן קודם כל מיט אַזעלכע מקורבים, אָדער מיט אַזעלכע קאַנדידאַטן אויף מקורבים. זיי געפינען זיך ניט ביי דער צענטראַלער רעגירונג, נאָר ביי יעדן הגר בערן אַדמיניסטראַטאָר. זייער צאָל ווערט גרעסער און גרעסער, טאַקע דערפאַר ווייל עס פעלט די פאַרלאַמענטאַרישע טריבונע, און די מענשן פון דער דאָזי־קער טריבונע ווערן דערוויטערט, זייער קול ווערט דערשטיקט. דער איד פון דער גאַס, דער געפּלאָגטער, דער געדריק־טער קאָן זיך ניט באַיין אָן טובות פון שתדלנים און דאַרויבער זוכט ער די מקור־בים און בעט פון זיי הילף. אויף אַזאַ אופן באַקומט דער מקורב אַ געוויסן איינ־האַלט אין דעם אידישן פאָלקס לעבן, וואָס הערפט אים, פאַרשטייט זיך, צו נויטיק אויף פאַר דיערשנדע, צו טרייט בען דערביי נאָר ניט שלעכט זיינע גע־שעפטן. דאָס געזעלשאַפטלאַכע אידיש לעבן וועדט דורך דעם אויפן העכסטן אופן דעמאָראַליזירט.

קאָנען דער דאָזיקער דעמאָראַליזאַציע מיז מען זיך ווערן, דאָס פילן די אי־דישע מאַסן וואָס ווייטער אַלץ מער. זיי פאַרשטייען אויף, אַז קיין רעזשים, קיין רעגירונג האָט ניט באַנוצט די דאָזיקע מיטלען. די אַנטיסעמיטישע רעגירונגען האָבן אַלע אידן באַהאַנדלט גלייך שלעכט און האָבן אידישע מקורבים ניט גע־האַט. דאָס איז נעקומען ערשט מיטן איצ־טיקן רעזשים, וואָס וויל שאַפן דעם שיין אַז די באַציאונג צו די אידן דאַרף זיין בעסער, אַז מען דאַרף געוויסע פאַרערוב־גען זייערע דערפילן. אין דער ווירקלאַכ־קייט איז גאָרניט געשעען אין דער הינ־זיכט. אמת, אין די ערשטע צייטן זיי־נען געוויסע פּאָדערונגען באַפרידיקט גע־ווארן, אָבער די עיקר'דיקע זיינען גע־בליבן היינגען. מיט דער באַפרידיקונג האָט מען געהייסן וואַרטן בײַ עס וועט קומען אַ רואיקע צייט, בײַ עס וועלן גע־לייזט ווערן אַלע מלוכה'שע פראַבלעמען, און מען וועט האָבן צייט און קאָפּ צו די אידישע. בײַ איצט וואַרטן מיר נאָך אַלץ מער, און די מלוכה'שע פּראָבלע־מען פאַרפּאַלאַנטערן זיך אַלץ מער. דער־ווייטערן זיך אַלץ מער פון זייער לייזונג, און אַלץ ווייניקער קאָפּ און צייט האָט מען צו אונזערע אידישן נויטן.

דאָס אָבער שטערט ניט, אַז די דאָ־זיקע נויטן זאָלן ניט נאָר איינגאַרירט ווע־רען, נאָר גאָר אָפּט זאָל מען זיי פאַר־שאַרפן און פאַרבעסערן, באַזונדערס אויפן עקאָנאָמישן געביט. דער שטייערן־דרוק האָט זיך גאָר ניט פאַרקלענערט, אַדרבא, ער איז באַדייטנד גרעסער געווארן, ווייל דער בודזשעט איז שטאַרק אויסגעוואַק־סען. דער פּראָצעס פון פאַרשטאָפּן די אידישע פּרנסה קוואַלן איז לחלוטין ניט פון דער אויסגעגעבענער אַרבעט אין אַ גאַנץ יאָר. אַזוי, הייסט עס, דער אויסוועג קלאָר, צוזאַמען מיט'ן צענטראַלען ווייל ניט פאַר־אַבער הויבט זיך די אידישע טראַגעדיע אין פּוילן, און דער ענטפער אויף דער לעצטער פראַגע מוז לויטן נענאַטיוו פונקט ווי דער ענטפער אויף דער ערש־טער וועגן צוזאַמענגיין מיט דער רעגי־רונג. ס'פאַרשטייט זיך אין סיים, ביי אָפּשטימונגען פאַלן די אידישע שטימען קעגן דער רעגירונג און ער שאַפט מסי־לאַ אַ צוזאַמענגיין מיט דעם צענטראַ־לען. אָבער אויסערהאַלב פון סיים קאָן אַזאַ צוזאַמענגיין זיין בלויז אַ פּראַדוקט פון אַ בינדעניש, אַזאַ בינדעניש אין אָבער אוממעגלאַך. וואָרום דער צענט־ראַלען וויל בלייבן אַ ריין פּוילישע־בלאָק. וויל ניט פאַרבינדן זיך מיט ניט פּוילישע פּאַרטייען, באַזונדערס מיט ניט אידן. דער צענטראַלען נעמט אַרום ניט אַלע פּאַרטייען פון לינקס און פון דעם לינקן צענטרום נאָר אויך פון'ם רעכטן צענטרום, צווישן זיי די פּויערישע רעכטע פּאַרטיי "פיאַסט" און די קריסט־לאַך דעמאָקראַטישע פּאַרטיי, וואָס שטיי־ען פעסט אויפ'ן באָדן פון אַנטיסעמי־טיזם, באַזונדערס די לעצטע, וואָס אי־בערשטיינט אין אַנטיסעמיטיזם אפילו די נאַציאָנאַל דעמאָקראַטן, ווייל זי פאַר־טרעט די אינטערעסן פון'ם פּויליש־קליין הענדלער און האַנדווערקער, וועל־כער פירט אַ ביטערן קאַנקורענציקן מיט די אידישע קליין־הענדלער און האַנד־ווערקער. דער צענטראַלען וויל ניט פאַר־בייטן די דאָזיקע פּוילישע פּאַרטייען אויף די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן. ער האָט מורא פאַר דער באַשולדיקונג, אַז ער באַנוצט זיך מיט דער הילף פון "פרעמדע" אינ'ם קאַמף קעגן פּילסודסקי, זיין רעגירונג און זיין רעזשים. ער וויל בעסער פון צייט צו צייט געבן אַ שטאָך דעם לאַגער פון פּילסודסקי, אַז ביי אים איז ניט אַלץ אין אָרדענונג מכח דער פרעמדער הילף. דער רעכטער טייל זיי־נער וויל נאָך מער: ער וויל באַשולדיקן די פאַרשטייער פון'ם איצטיקן רעזשים, אַז זיי דינען די אידן אין זייערע אינ־טערעסן, אַז די אידן זיינען אונטער זיי־ער שליטה נאָר פּריווילעגירט. דערפאַר מיידט אויס דער צענטראַלען נאָר זאָרגי־פעלטיק יעדע אויסערונג קטובתדיק אידן, ווער שמועסט שוין יעדע דערנעענטערונג צו זיי, יעדע בינדעניש מיט זיי. דער לינקער פליגל פאַרשטייט אפשר, אַז דער מיט גיט ער דעם קעגנער אַ שאַרפע כלי־זין אין דער האַנט, אַז דערמיט פאַר־שטאַרקט ער זיין אַנזעען, באַזונדערס ווייל די אויסלענדישע אידן, וואָס זע־ען אין דער איצטיקער רעגירונג דאָך די בעסטע — אין די פּוילישע באַרינגונגען — רעגירונג פאַר אידן, וואָס האָבן מיר־ראַ, אַז אירע יורשים פון צענטראַלען וועלן פירן שוין אַ ריין אַנטיסעמיטיש פּאָליטיק. ער קאָן זיך אָבער ניט העלפן, ער וויל ניט ריזיקירן מיט זיין גוטן נאָ־מען, אַלס אַ בלאָק פון ריין פּוילישע מער־הייט, וואָס שטעלט זיך אַנטקעגן דער מינדערהייט, וועלכע הערשט מיט'ן כוח פון מיליטער און דער אַדמיניסטראַטי־ווער מאַשין און מיט די רעשטלאַכע־ פון פּילסודסקי'ס אַוטאָריטעט.

אַזוי זיינען די אידן צווישן צוויי פיי־ערן. דערצו קומט נאָך צו די זיכערקייט, אַז די צוקונפטיקע זינער וועלן אפשר אין די ערשטע צייטן עפּעס אויפטאָן פאַר אי־דן — אַזוי פיבט זיך, ביי אונז, די רעגירונג כל זמן זי פילט זיך שוואַך באַ־פרידיקט זי נאָך געוויסע אידישע גוי־טען — ווי נאָר אָבער זיי וועלן זיך פאַר־עפעסטיקן וועלן זיי אויך אַרויף אויף דעם וועג פון אינגאַרירן אידישע נויטן. פון שטיקן זיי עקאָנאָמיש, פון ניט אַנערקע־נען זייערע רעכטן אויף אַרבעט, פון לאָזן העפער די מאַסן אַרויסגעשטויסענע פאַר־נסה און אַרבעטסלאָזע.

דערפאַר קאָנען די אידן ניט גיין מיטן צענטראַלען. זיי קאָנען אָבער אויך ניט גיין צוזאַמען מיט דער רעגירונג, זיי מוזן גיין זייער וועג צווישן די צוויי פייער־ען און קעמפן זייער קאַמף. עס איז אַ שווע־רע, אַ טראַגישע לאַגע, אָבער אַ ברירה האָט מען?

אָוגוסט, 1930.

("איטאַ")

"די זעלבע נאַטורן"

אַן ענטפער צו מר. א. איש־הורוויץ
פון מ. קאַרפּ

פרייזט און פיינט האָבן געשטעמפּלט דאָס אידישע פאָלק אַלס "אתה בחרת׳נו־קעם". שונאים האַלטן אין איין באַוויזן, אַז אידן זיינען דער שטן פון דער וועלט, פריינט ווידער ווילן אויסמענשלען דאָס "אויסדערוויילטע" פאָלק און אויסראָטן אַלע תחאים, אַז אַלע זאָלן זיין לויטער מלאכים.

ווען מען זאָל אָבער אַנגענומען דעם כלל, אַז צוערשט זיינען אידן אויך מענשן, ווערכע ווערן באַאיינפלוסט פון דער סבי־כה און זיינען אונטערגעוואָרפן צו די פאַרשייערענע עקאָנאָמישע, פּאָליטישע און געגראַפישע געזעצן, ווי אַלע פעלקער, וואָלטן שונאים און פריינט וואָס ווינצי־קער גע'מוסר'די יעניקע מענשן, וועל־כע געהערן צו דער אידישער ראַסע און אידישן גלויבן.

מען קאָן ניט האָבן קיין טענות צו דעם אויבערפלאַכלאַכן מענשן אין דער אומות העולם צו זייער מוסר'זאַגערייַ. נעמט, למשל, אַזאַ מענשן, וועלכער וויים פון אידן און אידישקייט נאָר פון דער ביבל. אַזאַ מאַן קאָן דעם אידן פון ספר ישעיהו און וועגן ער קומט אין קאַנטאַקט מיט אַ אידן פון כתרילאָווקע אָדער יע־הופּעץ, קוקט זיך צו צו די מיוס'קייטן פון יענעם לעבן, וועט ער ווערן נאָך פיל שטרענגער און גלויביקער אין די קריסט־לאַכע דאָגמען, און באַדויערן דאָס אידישע פאָלק, וואָס דאַרף טראָגן די זינד, ווייל זייערע עלטערן האָבן פאַרגאַנגען דאָס בלוט פון זייער מישיח . . . און אַנדער גלוי־ביקער קריסט פון די "פריינט" וועלכער קאָן, ווידער אידן דיר שילדערונגען פון די נביאים ראַשונים, וועט ווידער זעען נאַט'ס קללה אויף דעם אחאַסווער, קו־מענדיק קיין רומעניען, ווען אַ נאַנצע עדה אידן מוז זיך באַהאַלטן פאַר אַ שקע'ל, ער וועט האָבן אַ שיינעם באַגריף פון די אייר־ניקלאַך פון אַ שמשון אָדער דוד המלך....

אָבער פון דעם אידישן אידן, וועלכער וויסט פון אידישקייט און פון אידן פון נאָך דער ביבל־עפּאָכע, דאַרף מען פאַר־לאַנגען מער טיפקייט אין אורטיילן אי־בער די אידן, מיט זייערע חסרונות און זייערע מעלות. מען דאַרף פאַרלאַנגען אַז בשעת מען זוכט אויס די חסרונות פון אידן, דערמאָנען אַז אינ'ם "אימעצער" עפּעס שולדיק אין דעם, וואָס די אידן האַלטן פון די שלעכטע איינגנשאַפטן. מען דאַרף אויך ניט פאַרדעקן די חסרונות בײַ די אַנדערע. אויך דאַרף מען ניט אַנרופן דאָס "אידישע" אינפעריאָריטעט, ווייל די אַלע מיאוס'קייטן זיינען ניט ספּעציפיש אידישע.

דער שרייבער פון יענעם אַרטיקל האָט ערשט געדאַרפט נאָכאַמאָל איבערבעטן־ען די אידישע געשיכטע יאָר, דאַן נאָכאַמאָל אַ בליק נעבן אין דער נייער העברייאישער און אַר־דישער ליטעראַטור פון די לעצטע 50—60 יאָר, כדי אויסצוגעפינען די סיבות פון די אַלע חסרונות און אומנאָרמאַליטע־טען פון אידישן פאָלק.

אַזוי ווי דער געערטער שרייבער פון יענעם אַרטיקל וואָלט געהאַט אין זיינען יענע קוועלן, וואָלט ער צוערשט ניט גע־רעדט פון אידן אַלס פאָלק נאָר פון אַ גרויסער טייל פון אידישן פאָלק, וואָס האָט געהאַט דאָס גליק אָדער אומגליק צו וואוינען אין מזרח אייראָפּע און אין שכ־נות מיט די יעניקע פעלקער.

די אַלע שלעכטע מדות אין די אויגן פון דעם געערטן שרייבער, האָבן געזעען די מערב אייראָפּייאישע אידן מיט אַ יאָר 100 אָדער 150 צוריק און האָבן פון זיך אַראָפּגעוואָרפן די אַלע חסרונות. אויב די דאָזיקע אידן, וועלכע האָבן אָנגענומען אַנדערע געוואוינהייטן, האָבן געמאַכט אַ גוטן אויסטויש, דאָס מוז איבערגעלאָזט ווערן צו אַנדערע מענשן צו אורטיילן. וואָס איך בין אויסן מיט דער באַמערקונג, איז אַז, איר האָט תיכף געדאַרפט באַמער־קען, אַז נאָר די מזרח אייראָפּייאישע אי־דן האָבן די שלעכטע איינגנשאַפטן.

איר האָט דאָס געדאַרפט אויסדריקלאַך באַטאָנען און צוגעבן, אַז די אַלע קינדער פון יענע "נעבאַכדיקע" עמיגראַנטן גע־הערן צו אַן אַנדער טיפּ אידן און זיי דאַר־פן זיין פון אַ גאַנץ אַנדערן מין. אַזוי, למשל, אַזאַ מאַן אַלס אַ אַרבעטער אין אַ פאַבריק

סאסקאטון

זאגט עס מיט בלומען

בלומען זיינען די אידעאלע מתנה — פאר געבורטסטעג, חתונות אדער יעדער פאסירונג וואס מען דארף באגריסן, ווי אויך פאר יעדן סארט אויסרוזק פון מיטלייד און סענטימענט.

Hill's Nursery

103-23RD STREET E.
SASKATOON
Phones 2345
97 147

פרישע, קילע לינען פאר אייער בעט

איז דא עפעס אזוינס וואס העלפט איינעם צו האבן א גוטע נאכט רו אין דעם הייסן וועטער, ווי פרישע, ריינע, קילע בעט לינען? און עס איז פונקט דער סארט לינען וואס מיר קאנען אייך געבן אויב איר שיקט אייער וועש צו אונז. — לי־נען געוואשן און געשווייענקט אין שטראמען פון ריינסטער רעגנווא־סער — לינען געפרעסט גלאט און ווייך.

Modern Laundry Ltd.

PHONE 4779 SASKATOON

קליידער מאכן דעם מענשן

דער דערפאלגרייכער מאן קאן שטענדיק אויסגעקליבן ווערן אן אונטערשייד וואו ער איז. ריינקייט איז שטענדיק וויכטיק און עס איז דא בלויז איין מיטל צו אנהאלטן דאס, און דאס איז דורך א רעגל־מעסיקן סיסטעם פון דריי קלייניג. לאזט אונז אכטונג געבן אויף אייער אייער באדערונגען, מיר זיינען זיכער אז איר וועט זיין צופרידן.

Phone 5588
Belgian
DRY CLEANERS
DYERS & FURRIERS Ltd
123-20TH ST. W. - SASKATOON

זעט אונז צו ערשט

ווען איר קויפט לאמבער און בילדינג מאטעריאלן

גרויסע און קאמפליט סטאק

קוואליטעט און פרייזן אומאיבערטרעפלאך

באקומט אונזערע נייע פלאן ביכער און פרייז ליסטן — איר וועט זיין אי־בערראשט ווען איר וועט אויסגעפינען ווי אזוי מיר קאנען אייך העלפן צו שפארן געלט

אבסאלוטע צופרידנהייט גאראנטירט

C.H. WENTZ LUMBER COMPANY LIMITED

City Yard
Phone 6131

Nutana Yard
Phone 97 558

לאמבער און בילדער'ס סופלאיס קוילן און האלץ

אפשאצונגען מיט פארגעניגן געגעבן אויף ריפעיר ארבעט אדער אויף נייע געביידעס

מיר האלטן א פולשטענדיקן סטאק פון לאמבער און בילדערס סופליים.

טעלעפאנירט 3456 אדער 4454

THE MONARCH LUMBER CO. LTD.
AVE. L. & 20TH STREET - SASKATOON, SASK.

סאסקאטון — אייפמערקזאם — סאסקאטון

מר. מעקס ד. פרידמאן

איז דער קארעספאנדענט און פארטרעטער פאר "דאס אידישע וואָרט" אין אייער שטאט און אומגעגנט.

מיר בעטן אלע סעקרעטארן פון די סאסקאטונער ארגאניזאציעס צו איבער־געבן די נייעסן און באריכטן פון זייערע ארגאניזאציעס צו מר. מ. פרידמאן וועלכער איז אייך באפולמעכטיקט אנצונעמען סובסקריפשאנס פאר "דאס אידישע וואָרט".

שרייבט אדער טעלעפאנירט צו אים
3320 אדער 3080

געזעלשאפט. נאטיצן

צוליב דעם טרויעריקן צופאל פון דעם טויט פון פינע איידלמאן ע"ה., זיינען אלע אנגעלעגנהייטן וואס זיינען אראנ־זשירט געווארן פאר דעם באזוך דא אין שטאט פון מיס פעני פינקלשטיין ביי אירע קרובים, צוריקגערופן געווארן. מיס פינקלשטיין איז אפגעפארן זונטאג קיין עדמאנטאן און וואנקאווער און פון דאר־טן וועט זי אפפארן אהיים קיין לאס־אנדזשעלעס.

* * *

מרס דזשעני נייטש, האט זיך צוריק־געקערט קיין וויניפעג, נאך א באזוך דא אין שטאט ביי איר שוועסטער, מרס. דזש. מאסקאוויטש.

* * *

מיס פוירל גראפער האט דעם 20טן אוגוסט דורכגעפירט א פארטי לכבוד מיס דאראט אייזמאן פון רעדזשיינע. מיס ליליע הוירן, ראז גורעוויטש, פרידא בלענק און איווא ווערניק, האבן ארויס־געהאלפן. אויסערשטאטיקע געסט זיינען געווען: מיס פעני פינקלשטיין פון לאס־אנדזשעלעס און מיס מאנא לייאנס פון טאראנטא.

* * *

דר. און מרס. דזש. ע. בעלאס, פון מארקווטע, מיש., זיינען דא צוגאסט ביי זייער שוועסטער מרס. א. גורעוויטש און פאמיליע. זיי זיינען אפגעפארן קיין ווי־ניפעג וואו דר. בעלאס וועט אנווענד זיין ביי דער קאנווענשאן פון דער "בריטיש מעדיקאל אסאסיאיישאן".

* * *

מיס פוירדא בליינק האט דורכגעפירט א פארטי לכבוד מיס דאראטי אייזמאן, פון רעדזשיינע, און פאר מ. סאנדאמירסקי און דייוו אייזמאן, אלע פון רעדזשיינע.

* * *

דר. און מרס. מ. באלצאן זיינען אפגע־פארן קיין וויניפעג. וואו דר. באלצאן וועט אנווענד זיין ביי דער קאנאדער מעדיציניש־ער קאנווענשאן.

* * *

מר. נ. שייפער האט דורכגעפירט א מאנץ לכבוד מאנא לייענס פון טאראנ־טא און פעני פינקלשטיין פון לאס־אנ־דזשעלעס.

* * *

מר. און מרס. שוגערמאן האבן גע־געבן א דינער פאר דרייסיק געסט לכבוד דער פארלאבונג פון זייער זון דזשאזעף, צו מיס בערטא פראדקין, פון וויניפעג. זייער חתונה וועט פארקומען הייניטיקן ווינטער, מיס פראטקין איז די קוזינע פון מר. און מרס. נ. גרין פון וויניפעג.

דר. און מרס. קלאוד גרינבערג פון עדמאנטאן זיינען דא געווען אויף א קור־צען באזוך אויף זייער וועג קיין וויניפעג. דר. גרינבערג וועט זיין אין וויניפעג ביי דער קאנאדער "מעדיציניש־ערי קאנווענ־שאן.

פאלם דיירים לימיטעד

דיסטריביוטארן פון

ריינער — פרישער — אפעטיזירנדער

מילך פאלם פוטער

פונקט אזוי גוט ווי אלע אנדערע פאלם דיירי פראדוקטן

צוגעשטעלט צו אייער היים יעדן טאג.

טעלעפאן 3832 — 3175

Palm Dairies Limited
SASKATOON, SASK.

פאר פאטאגראפיעס

גייט וואו צופרידנהייט איז גארא־נטירט. טהאמס סטודיא אין די סאמע מאדערנע סטודיא אין דער פראווינץ. מיר וועלן אראנזשירן אן אפאינטמענט צוצופאסן אייער באקוועמלאכסייט.

THAMS STUDIO
154-2ND AVE. SO. SASKATOON
PHONE 6631

נוצט

DAVIS

מילך, פוטער, קרים אדער פוטערמילך

פראדוצירט אונטער די סאמע סא־ניטארישע קאנדיציעס פון געלייס־סענסטע סטאדעס און טובערקולאר אויסגעפרואוועט בחמות.

אויב אונזער דריווער קומט ניט צו אייך

Phone
DAVIS DAIRY LTD.
79464

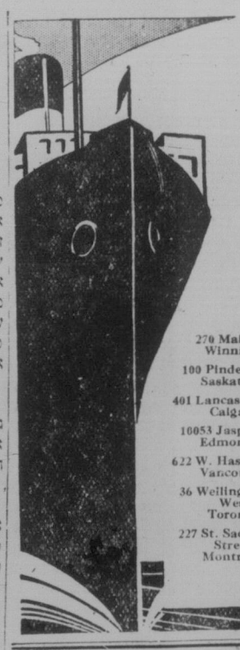

די עלטסטע סטימשיפ ליניע צו קאנאדע

1840—1930

איצט אין די צייט צו מאכן אראנזש־מענטס צו ברייננען אייערע פאמיליעס און קרובים אין קאנאדע.

שרייבט צו דער קונארד ליין אין איי־ער מוטער שפראך און איר וועט באקו־מען פ ר י י פולע איינצעלהייטן און חילף צו פארפילקאמען די נויטיקע דאקומענטן.

אויב איר באשליסט צו שיקן געלט צו אייערע פאמיליעס אין יוראפ, וועט די קונארד ליין טראנספערירן דאס געלט פאר'ן ביליקסטן קאסט.

די קונארד ליין האט אפיסעס אין אלע אייראמייאישע לענדער און די דאזי־קע אפיסעס וועלן געבן יעדן חילף צו אייערע פאמיליעס אין פריינט.

270 Main St. Winnipeg
100 Pinder Block Saskatoon
401 Lancaster Bldg. Calgary
10053 Jasper Ave. Edmonton
622 W. Hastings St. Vancouver
36 Wellington St. West Toronto
227 St. Sacrament Street Montreal

CUNARD
Canadian Service

פאזיטיוו "געלט צוריק" גאראנטיע אין יעדן זאק

Robin Hood FLOUR

נוצט די דאזיקע בעסערע מעל פאר אייער ברויט, קייקס און פייסטרי

17

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנענדער ראמאן פון די ליידן און קאמף פון דעם אידישן וואנדערער

פון דר. ל. כ—ן

(פארטזעצונג)

— ער האט מיך באגלייט אהיים ווי אלע מאל . . . דאן האט ער מיך געבעטן, אז איך זאל מיט אים שפאצירן אביסל און מיר זיינען אוועק אין פארק, און דארט . . .

— וואס דארט ?

— אוי, מאמעניו, ווארום האט ער עס מיר געזאגט, ווארום ? — האט זיך ליר־בא ווידער א ווארף געטאן צו איר מו־טער מיט א ליידנשאפטלאכן יאמער.

— וואס האט ער געזאגט ?

— אז ער ליבט מיך !

— און פריער האסטו עס ניט גע־וואוסט ?

— ניין, ערשט נעכטן האט ער מיר דאס ערשט מאל געזאגט . . .

אגיוטא האט טיף דעם אטעם אפגע־צויגן . . .

— נו, נו, וויין ניט — האט זי שוין געזאגט מיט א מער רואיקן קול — שלאג זיך עס ארויס פון קאפ, קינדעלע, דו דארפסט אים ניט ליבן, דו טארסט אים ניט ליבן ! . . .

און דא האט זי זיך פאנאנדערגע־וויינט, אגיוטא, אזוי פארצווייפלט, אקו־דאט ווי די פארצווייפלונג פון דער נאנ־צער צייט וואלט זי איצט ארויסגעוויינט... זי איז צום טיש צוגעלאפן, מיט'ן שטערן צו אים צוגעפאלן און זי האט געוויינט, געוויינט . . .

ליובא איז צו איר צוגעפאלן און זי האט איר געזוכט צו באראויקן . . .

— נו, מאמע, גענוג ! . . . מאמעניו, אבער עס איז גארנישט, גאר נישט ! — האט זי גערעדט און אויך געוויינט.

אין א וויילע ארום האט אגיוטא זיך אביסל באראויקט.

—איך וויל, ליובא — האט זי געזאגט מיט א שטרייננן טאן — דו זאלסט זיך מיט אים מער ניט זעען . . . דו פאר־שטייסט דאך, קינד, אז ער איז א פשוט'־ער שארלאטאן . . .

— מאמע ! — האט ליובא איר אונ־טערבראכן מיט פארצווייפלונג אין איר קול — ווי רעדסטו וועגן אים ! ער איז אויך אומגליקלאך !

— שווייג, דו נאר ! אומגליקלאך אין ער, הא ? ערשט געפייערט דעם טאג פון זיין האכצייט מיט זיין ווייב און אין א ווייל ארום דערקלערט ער זיך אין ליבע צו אן אנדערער ! — האט אויר־טא אויסגעשריען.

— וואס ווייסטו, מי, און מיט וואס פאר א הארץ ער האט געפייערט ? . . .

— האט ליובא ארויסגעשעפטשעט . . .

אין דער דאזיקער צייט האבן זיך פון קיך דערהערט עטינבערג'ס טריט.

— שא, דער פאפא איז געקומען !

— האט ליובא ארויסגעשעפטשעט . . .

— איך בעט דיר, מאמע, דערצייל אים גאר ניט.

— עס איז מיין זאך ! — האט אויר־טא געענטפערט אויפגערעגט — און ער לויפט נאך צ וא־ים געלט לייען ! . . . .

געשעפטן, ביזנעס, נא דיר א ביזנעס!...

— האט זי צוגעלייגט מיט גאל.

עטינבערג איז אריינגעקומען מיד און פארטרויערט.

— נו, וואס מאכט ליובא ?

— זי וועט גאנץ זיין — האט אויר־טא געענטפערט מיט פארדראס.

— דער דאקטער געווען ? . . .

— געווען.

— וואס זאגט ער ? . . .

— גארנישט, גאר נישט, זי וועט גאנץ זיין.

— וואס ביזטו עפעס אזוי אין כעס, אגיוטא ? — האט עטינבערג געפרעגט שטיל.

— איך בין ניט אין כעס, דו ביזט גע־ווען ביי דאקטער עפשטיינ'ען — הא ?

עטינבערג האט ארונטערגעלאזט די אויגן.

— איך האב געזוכט ארבעט — האט ער שטיל געענטפערט.

— נו ? — — — — — — — —

— דערווייל ניט געקראגן — האט ער געענטפערט און ער האט טיף א זיפץ גע־טאן.

— דו זאלסט זוכן און קריגן ! — האט אגיוטא געזאגט אויפגערעגט — די גאנצע וועלט קריגט, גאר דו ניט ! . . . דו שלאג זיך נאר ארויס פון קאפ דיינע ביזנעס, וועסטו שוין קריגן ארבעט !

— אבער אגיוטא, גאט איז מיט דיר

— האט ער ארויסגעשעפטשעט — גאט איז מיט דיר, וואס ביזטו אין כעס ?

— און וואלאדיא'ן זאלסטו אויך פאר־געסן ! — האט זי געזאגט — א סוף, אויס וואלדיא !

ער האט איר אנגעקוקט פארוואונ־דערט.

— דו ווייסט שוין אויף ? — האט ער ארויסגערעדט — נו, האסטו זיך געריכט אז וואלדיא זאל אזוי . . . אמעריקע, הא ?

— וואס האט ער ? וואס אזוי ? . . .

— האט אגיוטא אים אנגעקוקט פאר־וואונדערט.

— ליובא איז בלייך געווארן. עס איז איר איינגעפאלן, אז דאקטער עפשטיין איז באנאנגען א פארצווייפלטן טאט אויס ליבע צו איר.

— דו ווייסט ניט ? — האט ער זיך א כאפ געטאן — גארנישט, גארנישט, ניט כדאי וועגן דעם צו ריידן ! . . . אין אמעריקע פאסירט אלעס ! . . .

— פאפא ! — האט זיך ליובא א ווארף געטאן צו אים מיט שרעק — וואס איז מיט דאקטער עפשטיינ'ען, וואס האט מיט אים פאסירט ? זאג פאפא, זאג !...

— אך, ליובעטשקא, וואס מאכט עס אויס ! קיין כוח ניטא צו דיינקען אפי־לו וועגן דעם ! — האט ער ארויסגע־קרעכצט, זעצנדיק זיך ביים טיש.

— דו האסט אים היינט געזעען, — פאפא ?

— הלואי וואלט איך אים ניט געזע־ען, מיין קינד ! א שיינעם ברוך הבא האט ער מיר געגעבן ! —

— וואס איז ? — האט אגיוטא גע־פרעגט.

— ער האט מיך היינט ארויסגעטרי־בען פון זיין הויז !

— ר־ר־א־ס ? — האט אגיוטא אים אנגעקוקט מיט גרויסע אויגן און זי איז בלייך געווארן.

און ליובא, דערהערנדיק עס, האט גע־קוקט אויף איר פאטער מיט אויגן, ווי ביי א משוגענער . . .

— איך בין געקומען אים רופן צו ליר־בא'ן, איז ער מיך באפאלן, ווי א הונט, מיך געווידלט מיט ווערטער, וואס איך האב אויף מיין לעבן ניט געהערט, און דאן . . . און דאן — זיין שטימע איז דערביי געבראכן געווארן — און דאן... נו ? . . . האט ער מיך ארויסגעטרי־בען ! . . .

ער האט ארונטערגעלאזט דעם קאפ.

— עס קאן ניט זיין ! — האט זיך דאן ביי ליובא'ן ארויסגעריסן א פאר־צווייפלטער געשריי — עס קאן ניט זיין !

און דאן האט זי גענומען וויינען און לאכן היסטעריש, זי האט זיך אנגעכאפט מיט ביידע הענט פאר דער ברוסט, גע־פאלן אויף א שטול, געוויינט און גע־לאכט, און דער אטעם האט איר אויסגע־פעלט . . .

אגיוטא איז אויפגעשפרונגען.

— ליובא ! באריס, וואסער ! . . .

און ער האט געקוקט אויף ליובא'ן מיט צעטומלטע אויגן, ער האט זיך געוואלט פון ארט אויפהויבן און ער האט ניט גע־קאנט, ווי פארלאזירט האט ער זיך גע־פילט.

— נו, וואס זיצסטו ? וואסער ! — האט אגיוטא צו אים געשריען.

— מ־מ־מ ! — האט ער פריער ארויס געלאזט קלאנגען אן ווערטער, און דאן רחמנות'דיק, ווי א קראנקער, און הילפ־לאזער קינד, ניט אויפהויבנדיק זיך פון ארט, און אויסשטרעקנדיק זיינע ביידע ציטערנדיקע הענט צו אגיוטא'ן :

— איך קאן זיך ניט אויפהויבן. אגיו־טא . . . וואס איז עס גאטעניו ? . . . ליובעטשקא, קינדעלע ! . . .

און ווען אגיוטא איז נאך וואסער ארויסגעלאפן, האט ער זיך מיט גוואלד פון ארט אויפגעהויבן, איז מיט וואקלענ־דיקע קני צוגעלאפן צו ליובא'ן, האט איר געזוכט צו באראויקן און ער האט קיין ווערטער ניט געפונען, ער האט נאר הילפלאז געשעפטשעט :

— קינדעלע, שא, שא, שא !

(פארטזעצונג קומט)

נעמט מיך א היים פאר 50ס.

די פרעמיע

ספיק-ספען

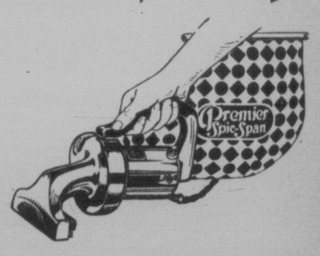

וועט אייך איינשפארן שטונדן פון ארבעט.

—איר מוזט אבער האנדלען איצט צו קויפן אויף דעם אנבאט.

די פרעמיער ספיק־ספען קאמפליט מיט בלאזער טול און דעדארייזער איז דער גינסטיקער מיטל צו אויסרייניקן די פארבראכטע ווינקלען — שעלווס — מאטראצ — מעטס — אינווייניק אין אוטומאביל, און א. וו.

נעמט מיך אהיים פאר 50¢

Winnipeg Hydro
55-59 PRINCESS ST.

באלאנס לייכטע טערמינען

אן אינטערעסאנטע צייט-פארטרייב

פאר יונג און אלט

פול מיט שפאס און פעאיקייט

מאט טהאמפסאנס

דילי־דעלי

גאלף קאורס נומער 1

מיין סטריט נארט

ביים סט. דזשאנס פארק

אנטקענן קאלערדיש און מאונטען

קינדער ביז 16 יאר פון 9 פרי ביז 1 נ. מ. — 10c

דערוואקסענע צו יעדער צייט — 25c

די דאזיקע פרייזן שליסן איין דעם געברויך פון קלאבס און באלס

אינטערנעשאנאל מאטאר טראקס סערווים סטיישאן, עוועניו "איי" און 22טע סטריט, סאסקאטון, סאסק.

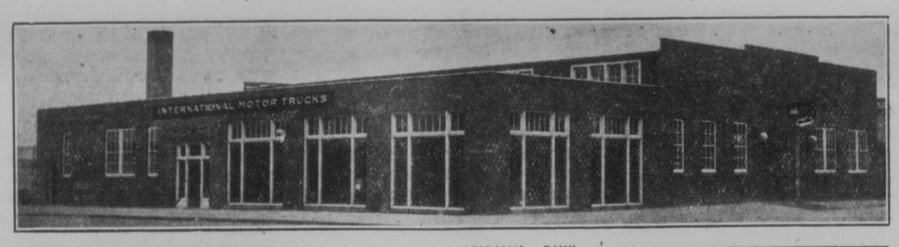

מר. ב. לעפין, סערווים סטיישן פארמאן

מר. לעא מאלאני, מענעדזשער, מאטאר טראק סיילס דעפארטמענט

—שאפ—איינריכטונג, און מיט א גרוי־סער פארשיידענארטיקייט פון קליינע פארשיידענע טולס וואס זיינען ספעציעל דעזיינט צו באדיענען פארשיידענע פי־טשורס פון אינטערנעשאנאל טראק אין אלע סייזעס. דער דאזיקער שאפ איז באַ־דינט פון א סטעף פון אכט קאמפעטענטע און טרענירטע מעכאניקער, אנגעפירט פון מר. בוירט לעפין, א יונגערמאן מיט א סך דערפארונג אין מעכאנישער ארבעט.

מיר האבן אויך אן אנדער דעפארט־מענט אין דער געביידע, — די "פארטס" דעפארטמענט אין וועלכן מיר האלטן אין דורכשניט אויף איבער $35,000 ווערט ריפער פארטס פאר כמעט יעדן מאדעל פון אינטערנעשאנאל טראקס און דאס איז — ניט אכטנדיק די עלטער פון דעם טראק — פאקטיש קאנען מיר כמעט אויפבויען א קאמפליט טראק פון די אלע פארטס וואס מיר האלטן אין אונזער פארטס דעפארטמענט. דאס איז איינע פון די שטארקסטע פיטשורס פון אינטערנע־שאנאל מאטאר טראק סערווים, און א פיטשור וואס קאן זעלטן איבערטראפן ווערן פון וועלכן עס איז פון אונזערע קאס־טעמערס אין דער מאטאר טראק ביז־נעס, איבערהויפט ווי אנגעווענדעט צו מערב קאנאדע.

מיר האבן אויף א גרויסע שארום אין וועלכער מיר האלטן אויף דער אויסשטע־לונג צו יעדער צייט, די נייעסטע מאדעלן פון אינטערנעשאנאל טראקס, צוגעפאסט צו דעם דיסטריקט אין וועלכן מיר אפע־רירן. אין דער שארום פיטשערן מיר אויך צווישן די פארשיידענע פארטס און דערפינדונגען, א צאל פון די סאמע וויכ־טיקסטע פארטס און יוניטס, גענוצט אין פארשיידענע מאדעלן, אזוי, אז פראספעק־טיווע קונים וועלן באקומען זייער א קלא־רען באגריף פון די דעזיינס און קאנ־סטרוקציעס פון וועלכן ס'איז מאדעל פון אינטערנעשאנאל טראק, דורך דער פאר־זיכטיקער עקזאמעניירונג פון די אלע מא־דעלן וואס מיר האבן אויף דער אויסשטע־לונג, און דורך נאענטער אויספארשונג און פארשטענדעניש פון אלע יוניטס וואס עס גייען אריין אין די דאזיקע מאדעלן ווי געפיטשורט אין די פארשיידענע טיי־לען אין דער שארום.

בנוגע צו דעם סערווים סטיישאן — דער דאזיקער פלענט וואס איז געבויט געווארן מיט צוויי יאר צוריק, איז מא־דערנע אין דעזיין. אין יעדער הינזיכט, דער פלענט האט ארום צען טויזנט סקווער פוס פון פלאר ספייס, פון וואס דער גרעסטער טייל איז געווידמעט צו דער סערווים שאפ, וועלכער איז פולשטענדיק אויסגעשטאטעט מיט דעם רעגולארן אינ־טערנעשאנאל הארוועסטער קאמפאני סטאנדאריזירטער ליין פון מאטאר טראק

אויפמערקזאם

אין דער קאנטרי

מאט מאלאני

מאלאני'ס ריפעיר שאפ

אין דער שטאט

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פאָרטזעצונג)

מיט א שטונדע שפּעטער האט דער אל טער פרידלאנדער זיך צוריקגעקערט אין זיין חורבה, און נאכדעם ווי ער און טויט בע האבן אפגעגעסן זייער אונט ברויט, האט די מיידל זיך געזעצט לייענען די צייטונג.

פלוצלונג האט זי ארויסגעשטויסן א געשריי פון שרעק.

דא איז געווען קלאר מיט גרויסע בוכ־שטאבן די נייעס, דאס דער באוואוסטער פארברעכער און רעוואלוציאנער שלמה ראנאווין זיצט געשמידט אין קייטן דער־טענדיק זיין טויט אורטייל.

טויבע האט א ביטערן קרעכץ געטאן און זי האט איבערגעגעבן די נייעס דעם אלטן פרידלאנדער. אבער זי האט זיך געהיט אים צו זאגן, אז דער צום טויט פאר'משפט'ער ראנאווין איז זיין אייד־דים.

— ראנאווין געפאנגען" ' — האט דער אלטער געמורמלט, — איך האב גע־וואוסט פאראויס, דאס ער מוז דערצו קומען. איך קאן ראנאווין'ען נאך פון דער צייט ווען ער איז געווען א סטו־דענט אין בערלינער אוניווערסיטעט, איך פעג זיך אינטערעסירן מיט דעם מאן זיקן פייאיקן און אויסגעצייכנטן יונגער־מאן, וועלכער איז אלעמאל געווען א וואר־רימער איד, נאר דער שיקזאל האט אים אריינגעוואָרפן צווישן די רעוואלוציאָ־נערן, וועלכע וועלן קיינמאל ניט פאר־ווירקלאכן זייערע פאנטאסטישע אידייען. איך באדויער זייער וואס עס גייט איצט פארלאָרן אזא אויסגעצייכנטער און גע־ניאלער נייטק, וועלכער האט געקאנט אויפטאָן גרויסע זאכן, ווען ער וואלט גע־נאנגען אויף אן אנדער וועג.

און ער האט זיך אפגעזיצט, דער אלטער מאן, און טויבע מיט אים.

זי האט געטראכט און זי האט זיך איבערלייגט וואס זי זאל טאָן.

שלמה ראנאווין טאר ניט שטארבן, ער מוז לעבן, אדער זי וועט אונטערגיין צו־זאמען מיט אים.

— אַ, ווי זי האט שטענדיק זיך גע־ראנגלט מיט זי דאייען, ווי האט זי מיט אלע קרעפטן געזוכט אונטערצודריקן דעם דערוואכנדן געפיל פון ליידנשאפטלאכער ליבע. וואס זי האט געטראָגן צו ראנאָ־ווין'ען.

אבער דאס איז איר ניט געלונגען. זי האט זיך ניט געקאנט געפינען קיין רו.

בייטאָג האט זי עס נאך געקאנט אויסהאלטן, ווייל אירע געדאנקען זיינען נאך געווען באשעפטיקט מיט אנדערע זאכן. בייטאכט אבער, ווען זי איז געווען מיט זיך אליין, האט די ליבע איר ארומ־נעכאפט מיט איר גאנצער מאכט און זי האט זיך ארומגעוואָרפן פון איין זייט אויף דער אנדערער.

זי האט געוואוסט אז זי קאן צו דעם געלייכטן מאן קיינמאל ניט געהערן, דען ער איז דאך פארהייראט, דער מאן פון א ווייב, און דעם מילנער'ס טאכטער איז געווען רחל'ען צופיל געטריי, אום צו באגיין קאנן איר א פארראט.

ווערנד די יונגע מיידל איז איצט גע־זעסן פארווינקען אין טרויעריקע געדאנ־קען, איז דער אלטער צוגעקומען צו איר און ער האט איר אָנגעצייגט אויף א קעסטעלע וואס איז געלעגן באהאלטן אין א ווינקעלע. און ער האט פון דארטן ארויסגענומען עטוואס, וואס האט אויס־געזען אזוי ווי א שפּיץ, וואס ער האט איצט צוגעטראָגן צו טויבען.

— איך האב דיר נאך ניט דערציילט, ווי אזוי איך האב זיך באפרייט פון מיין געפענגניש אין רוע לעבן, — האט ער אָנגעפאנגען. — דאס האב איך צו פאר־ראנקען די דאזיקע שפּיץ. דאס איז א מעכאניזם, וואס א רוסישער קרינג גע־פאנגענער האט אויסגעקלערט און ער האט עס מיר געגעבן אלס מתנה, און איך האב זיך דערמיט גערעטעט.

— די דאזיקע מאשינקע, וועלכע באר־ווענט זיך אליין, ווי א שפּיץ, האט אין זיך אט־וואס:

און מיט די דאזיקע ווערטער האט דער אלטער געעפנט די מאשינקע און טויבע האט דערזעען אין אינווייניק א קליינע פלעשעלע מיט א פליסיקייט און א לאנגן צוזאמענגעליינטן פאדים.

— דו זעסט עס, — האט פרידלאנ־דער געזאגט מיט א שמייכל. — די דאָ־זיקע פליסיקייט איז א שארפער גיפט, וואס האט דורכגעפרעסן די אייזערנע גראטעס פון מיין קעמערל, און דער פאָ־דעם, כאָטש ער איז דין, איז ער אבער זייער שטארק און איך האב זיך אויף אים אראָפּגעלאָזן פון מיין פענסטערל. דאס איז געווען זייער שווער פאר אן אלטן מאן ווי איך בין, אבער איך האב זיך דאך געראטעוועט. איך האב נאך עטלאכע ווערטפולע זאכן, וואס איך וועל דיר ציינען מאָרגן.

טויבע האט מי טאן איינגעהאלטענעם אטעם אויסגעהערט די געשיכטע פון דער וואונדערבארער מאשינקע, דורך וועלכער דער אלטער האט זיך געראטעוועט פון די דייטשן, און אין איר קאָפּ האט א בליץ געטאָן א געדאנק, פארוואס זאל זי טאקע ניט ראטעווען ראנאווין'ען דורך דעם דאזיקן שפּיץ?

דאך האט זי ניט געוואוסט צו פאררא־טען אירע געדאנקען צו דעם אלטן פריד־לאנדער. זי איז געווען זיכער, אז ער וועט דערפון ניט וועלן הערן. ער איז דאך איצט געווען קעגן ראנאווין'ען, ווייל ער, ראנאווין, איז א רעוואלוציאָנער און עקספּראָפּריאָטאָר.

נאר ווען עס איז געקומען האלבע נאכט, ווען דער אלטער מאן איז גע־שלאפן און אלעס ארום איז געווען רו־איק, איז טויבע אויפגעשטאנען פון איר בעט און איז פארזיכטיק צוגעגאנגען צו דער קעסטעלע, און וועלכער דער אלטער האט געהאלטן צוזאמען מיט דער מא־שינקע אלע זיינע ווערטפולע זאכן.

זי איז געווען אנטשלאָסן, אז וואס עס זאל ניט פאסירן, זי מוז רעטן ראנאווין־ען מיט דעם זעלבן מיטל, מיט וועלכן דער אלטער אליין האט זיך גערעטעט.

גאנץ פארזיכטיק האט זי געעפנט דאס קעסטל, נאר אירע הענט האבן געציטערט פון אויפרעגונג און זי האט אומגעוואר־פען א בלעכענע כלי, וואס האט פאר־אורזאכט א געריוש.

טויבע איז דערשראָקן געווארן און זי איז געבליבן שטיין ווי פארשטיינערט. דען אין דעם דאזיקן אויגנבליק האט זיך די טיר געעפנט און דער אלטער פריד־לאנדער איז אריינגעקומען פון זיין קע־מערל. אויף זיין געזיכט האט זיך אויס־געמאלט גרויס איבערראשונג.

די יונגע מיידל האט ניט געוואוסט וואס צו טאָן. דער אלטער נאסטפרייינט־לאכער מאן האט איר געכאפט ביי גנבה און די שאנדע איז איר געווען אזוי גרויס, דאס זי האט אין דעם דאזיקן אויגנבליק זיך געוואונשן, אז עס זאל זיך עפענען א גרוב און די ערד זאל איר איינשלינגען.

זי איז שוין געווען באשלאָסן צו אנט־דעקן דעם אלטן מאן דעם גאנצן אמת, זי האט אים געוואלט זאָגן, אז שלמה ראנאווין איז זיין איידים, דער מאן פון זיין איינציקער טאכטער, וועמען זי האט איצט געוואלט רעטן.

זי האט אים געוואלט דערציילן דאס און נאך מער, און זי איז געווען זיכער, אז פרידלאנדער וועט פארשטיין פארוואס זי האט אויפגעבראָכן דאס קעסטל, און ער וועט איר פארצייען, דאך האט זי זיך צוריקגעהאלטן, נאר זי האט ווארים אנ־גענומען דעם אלטן'ס האנט און זי האט געבעטן:

— דיינקט ניט איבער מיר קיין שלעכטעס. איך האב אייערע זאכן ניט געוואלט גנב'ענען, נאר לייען, באדנ־און זיי צוריקברייגנען. עס האנדלט זיך נעמלאך, וועגן באפרייען א מענשן, וועמען איך ליב, און דערפאר האב איך אין געהיים געוואלט נעמען, וואס איך האב ניט געוואוסט צו בעטן. צו פארלאנגען אפן.

— דאס איז אן אומרעכט מיין קינד, — האט דער אלטער צוגעשאקלט מיטן קאָפּ, — א מענש זאל שטענדיק זיין אפן, און ווען איר האט געהאט עפעס א וואונש האט איר געדארפט בעטן. אויב איך קאן דאס טאָן, דאן העלפט דאך ניט ווען איר טוט אימיצן א טובה מיט א צווייטנס רעה.

— דאך פארציי איך אייך און איך גיב אייך די דאזיקע מאשינקע, וואס וועט אייך העלפן צו באפרייען יענעם מענשן. איר זאל טעם ברייננען צוריק, אויב איר וועט קאנען. איבעריקנס טוט איר דאך א גוטע זאך, ווארום עס איז ניטא אין דער וועלט קיין הייליקערע זאך ווי צו העלפן א מענשן. און נעמט אייך די דאזיקע בייטל געלט, עס וועט אייך צע־גוץ קומען. איך דארף ניט קיין געלט, איך נוטיק זיך ניט אין דעם, איך האב אין מיין לעבן שוין געהאט געלט און עס פארלאָרן, און איך ווייס ווי נאריש עס איז די יאגעניש נאך געלט; איר זייט נאך אבער יונג, טא נעמט עס אונגייט. עס הייבט שוין אן צו טאָגן. און אויב איר האט עפעס צו טאָן, דארפט איר עס שוין טאָן.

— ניט אומזיסט איז רחל אזא איידע־לע נשמה, — האט טויבע געמורמלט, אלס ס'האט זיך געזעגנט מיט דעם אלטן פרידלאנדער, — ווען זי האט אזא פאטער.

די ערשטע זאך, וואס דעם מילנערס טאכטער האט איצט געטאָן איז גע־ווען, דאס זי האט צעפוס אוועקגעוואנ־דערט צו דער שטאט וואו שלמה ראנא־ווין איז געהאלטן געווארן געפאנגען. דארטן איז זי אריין אין אפגעלייג־טער גאס אין א קרעטשמע און זי האט פון א קעכין אפגעקויפט איר קאסטוים, וואס זי, טויבע דעם מילנערס האט אנ־געטאָן.

ווען ס'איז געווארן טאָג האט זי גע־קויפט א קארב מיט פרוכט און זי איז דערמיט אוועק פאר דעם געפענגעניש, וואו ראנאווין איז געווען פארשפארט.

קאָקעטיש האט זי צוגעווארפן אירע בליקן דעם אלטן וועכטער, וועלכער איז געזעסן ביי דעם טויער און האט געמיט־לאך גערויכערט זיין ליולקע. די דאזיקע מאניערן האט די שיינע דארפס־מיידל אָנגעפירט עטלאכע טעג נאכאנאנד, ביז דער אלטער מאן האט זיך אין איר פאר־ליבט איבער די אויערן.

און אין א געוויסן טאָג איז די קלו־גע מיידל געזעסן מיט אים אין זיין וואך קעמערל אין א ליבעס געשפּרעך און זי האָ טאין דער זעלבער צייט דער־פארן וואו ראנאווין זיצט פארשפארט, ווי אזוי ער וועט באוואכט, און אלעס, וואס איר איז נויטיק געווען צו וויסן. איר פלאן. זי האָ טאלעס צוגעגרייט פאר ראנאווינס אנטלויפן. זי האט געקויפט א זיידענעם שטריק לייטער, וואס זי האט באהאלטן אין קארב און זי האט אפגע־ווארט ביז צו אונט.

ווען עס איז געווארן נאכט איז זי געקומען ווי איר געוואוינהייט איז גע־ווען אין געפענגעניש, האט ארויסגענו־מען די אייזערנע שיפּן פון אונטערן קארב, האט אָנגעדרייט די ספּרונזשינקע אין זי האט זיך פאלשע שפּיץ געלאזט קלעטערן ארויף, קעגן דעם פענסטערל פון ראנאווינס צעל.

(פאָרטזעצונג קומט)

וואס מיינע אויגן האבן געזעען אין דעם ווילדן פאגראם

פון משה ראזענפעלד

אין דער קישינעווער אידישער צייט־טונג "אונזער צייט" איז אפגעדרוקט א רירנדער בריוו פון אן אינוואליד פון דער שטאט סוטשאווא וואו די צעווילדע־וועטע רומענישע כוליגאנעס האבן אויס־געפירט א שוידערלאכן פאגראם אויף דער שוצאָלאָזער אידישער באפעלקערונג.

א שרעקלאכן טאָג האבן איבערגעלעבט די אידן אין סטוטשאווא בעת די פויע־רים אונטער דער אנפירונג פון דעם אנ־טיסעמיט ניקולטשאי האבן איינגעפארדנט דעם שרעקלאכן פאגראם. סוטשאווער אי־דען האבן די גאנצע צייט ניט אויפגע־הערט זיך צו ווענדן צו דער מאכט עס זאָלן אנגענומען ווערן מיטלען קעגן די עקסצעסן. די גרויסע אנטיסעמיטישע פּרעס פאנאנדע, וואס איז געטריבן געווארן דאָ, איז אויך אין אנגעשטריינגטע באציאונגען מיט דער קריסטלאכער באפעלקערונג האבן עדות געזאגט אז די דאָרטיקע אידן שטייט פאר איבערצולעבן גרויסע צרות.

ווען עס איז באוואוסט געווארן אז דער בארימטער אנטיסעמיט פאלקאוניק ניקולטשא האט צענויפגערופן א פויע־רים פארזאמלונג, וואו עס האט באראפט כלומרשט פארהאנדלט ווערן די פראגע "קאמף מיט פּראָצענטניקעס", האט עס שוין ארויסגערופן גרויס זאָרג ביי דער היגער אידישער באפעלקערונג. מען האט ווענן דעם מיטגעטיילט דער מאכט, אבער די מאכט האט אָנגענומען זייער שווא־כע מיטלען.

א מחנה פון פיר טויזנט פויערים האָ־בען זיך אריינגעריסן אין שטאט אריין.

דער אריינמארש איז פארגעקומען צווי־שען 8 און 9 אויינער אינדערפרי. די כוליגאנעס האבן באלד גענומען דראָען די אידן. עלף אויינער זיינען שוין די גאסן פון דער שטאט געווען איבערגע־פילט מיט מענשן, הגם אלע אידישע גע־שעפטן, אלע אידישע קליינטן זיינען שוין געווען געשפּארט. אין דאס אבער פאר די פויערים קיין שטערונג ניט געווען. זיי האבן זיך באלד געווארפן אויף די באַ־לעבאטים פון די געשעפטן. בלייז פון זייערע צעווילדעוועטע פּנים'ער און מיט בלוט אָנגעגאסענע אויגן זיינען אידן גע־שטארבן פאר מורא. צוויי אידן, האט מען בוכשטעבלאך געשלאָגן צום טויט מיט די שטעקעענס, מיט די הענט, מען האט מיט שטיול די קעפּ צעטראָטן. ביי ביידע זיינען די שארבנס צעשעדיקט גע־ווארן. אויסער זיי האט מען אויך גע־שלאָגן אנדערע אידן, דאן זיינען פיל פויערים אוועק אויף דעם מארק פון בה־מות און זיך גענומען דאָ פאגראָמירן דיי שיינקען, איבערהויפּט דעם שיינק פון דעם אידן רויסברויך. א סך זיינען אריין צו די געשעפטן פון די אידן וואסערמאָ, פעלץ און מאנגער, וועמען פון די אידן מ'האט געפונען האט מען געשלאָגן מכות רצח. די סחורות פון געשעפטן האט מען ארויסגעוואָרפן אין דרויסן.

פון דאנען האבן זיך די כוליגאנעס צע־לאָזט איבער די אנדערע גאסן און אנ־געהויבן צו זעצן. פענסטער אין די אידי־שע הייזער. עס האבן זיך אפגעשפּילט די ווילדסטע פּצעגעס. דאס האט געדויערט עטלאכע שעה. די אידן האבן זיך אויף דער גאס ניט באוויזן.

קינדער האבן געוויינט און געשריען.

ווייבער האבן געמאכט די גרעסטע יל־לות.

נאכדעם ווי די פויערים זיינען אוועק־גענאנגען און זיך געלאָזט ארויסגיין פון דער שטאט, זיינען די יונגע שקצים ווי־דער געווארן "פריילאך". מען האט גע־נומען ערשט אויף דאס ניי ראבעווען און שלאָגן אידן.

איצוווישן איז אָנגעקומען אביסל מי־ליטער פון טשערנאוויץ מיט דעם גענע־ראל אינספּעקטאר דומיטרעסקו.

דער פּרעזידענט פון דער סוטשאווער אידישער געמיינדע דר. טייך האט אינ־

אברהם רייקיס ע"ה

צו זיין פרוי און קינדער און צו דער גאנצער משפחה, דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיט־געפיל אין זייער גרויסן פאר־לוסט. מיר ווינשן זיי אלעמען געטריישט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ד. מארגנשטערן
און פאמיליע

היינט אויף דער ראדיא

CKY
ווינניפּעג

3.00—מוזיק.

CNRW 780
ווינניפּעג

10.00—סי. עו. אר. וועסטערן נעטווארק פראגראם פון ווינניפּעג.

CJRW 499.7
פלעמינג.

5.40—מוזיק.
6.15—אנקל פּיטער.
7.00—קאנצערט.

CJGX 650
יארקטאן

7.15—פארמערס פריידי ראדיא שעה.

WOW 590

6.00—אמאהא. ארקעסטער.

WLW 700

6.30—סינסינאטי. קלאסיקס

WDAF 610

7.00—קענזאס סיטי. מוזיק. פּראגראם.

WTAM 1070

8.00—קלעוולאנד. אפּעראַ, "דאס זינגענ־דע מיידל".

WLW 700

9.00—סינסינאטי. פּראגראם.

WGN 720

9.30—שיקאגא. סימפאניישער ארקעסטער טאנץ מוזיק.

WOW 590

9.30—אמאהא. קלאסיקס.

WMAQ 670

10.00—שיקאגא. טאנץ מוזיק.

WLW 700

11.00—סינסינאטי. טאנץ פיטשורס.

אין פעלעס טעאטער

דזשעק אינאן, דער מאן מיט דער אפּע־לירנדיקער שטימע, טרעט אויף צוזאמען מיט מאריע סאקסאן און לאוריל־מאזענדא אין די הויף טראלן, אין די "בראדוויי הו־פער", וואס ווערט היינט געשפּילט אין פעלעס טעאטער. דאס איז א דורכאויס ריידנדיק און זינגענדיק ביכל, אינטערע־סאנט, שפּאנענד און אמוזירנד. עס ווערט אויך געשפּילט א דורכאויס ריידנדיק קאָ־מעדיע און אנדערע אינטערעסאנטע פּי־טשורס. זעט און הערט עס אין פעלעס טע־אטער.

NEW PALACE THEATRE

היינט, מארגן און שבת

אל סטאר קעסט, אין

"בראָדוויי הופער"

דורכאויס ריידנדיק און זינגענדיק אויך קאָמעדיע אן אַ. וו.

אידן, מע שמייסט אין מעקגרעגאָר באָד!

דייוויס — דער פּלימעניק און באראן — די בעסטע וואס ווינניפּעג פארמאגט, באהינען אייך! קומט אלע און וואשט אפ דעם שטויב פון ביטש אין דער

יוראָפּיען באָד
203 מעקגרעגאָר סטריט

וועגידט ביי זיי און געשילדערט פאר זיי די אנפאלן וואס די צעווילדעוועטע פּוי־ערים האבן געמאכט אויף די אידן. דר. טייך האט זיי דערקלערט, אז מיט'ן אנ־קומען פון דער נאכט פאלט אן א גרויסע אימה אויף די אידן, און ער פאדערט דערום עס זאָלן אָנגענומען ווערן מיט־לען אז די שטאט זאָל ניט בלייבן אויף הפקר, אוחאמען מיט דר. זיינען די מיל־טער פארשטייער מיט דעם שעף פון דער פּאָליציי אוועק אין שטאט, באטראכט דעם פאגראם, וואס זי כוליגאנעס האבן אָנגעמאכט און אנגעמאָנט דעם מוד געווען אז די מיטלען וואס זיינען אָנגענומען זיינען געווען ניט קיין זיכערע.

עס איז אינטערעסאנט איבערצוגעבן, אז די פויערים האבן פארלאָזט די שטאט ערשט דאן, ווען דער פּרפעקט האט זיי פארזיכערט אז דעם קומענדיקן דאנער־שטאג וועלן זיי פּגעגן אפּהאלטן זייער פארזאמלונג אין סוטשאווא.

נאכדעם, ווען די פויערים האבן באַ־קומען א שריפטלאכע פארזיכערונג אפּ־צוהאלטן זייער גרויסע פארזאמלונג האָ־בן זיי זיך געגומען באוויזן זייער "מאכט". אויף אין די לעצטע מינוטן, פיל זיינען אוועק. אין די אונטערשטע געסלאך וועלכע זיינען געריכט באוועגט מיט אידן, געקלאפּט שויבן, געשלאָגן און געמאכט די ווילדסטע סצענען.

צעשלאָגן זיינען אויף געווארן די אי־דען: קאופמאן, שעכטער, פאפּ־מייער, מיינרנפעלד, גוטמאן און ריקענשטיין.

נאנץ סוטשאווא זינקט אין מרה־שחו־רה. דאס הארץ ביי די אידן ווייגט אויף דעם, וואס עס האט זיך אפּגעטאָן אין דעם פאגראם טאג.

נעשעפט געלעגנהייטן

Business Opportunities

גוטע ביזנעס געלעגנהייט. פארלאנגט א מאן מיט א ניט־גרויסער סומע געלט, צו איינועסטירן אין א גוט גייענדער ביזנעס וואס ברייננט אריין א גוטן אינקאָם. זיך ווענדן אין 744 סעלקירק עווענוי.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר אין גארטערן מאסקאטשעוואן, סי. פּי. אר. דיי־ווישאנאל פּוינט, שטעטל פון ארום 1,200 באפעלקערונג. גוטער פארמינג דיסטריקט. סטאק ארום $10,000. פיקסטשורס ארום $1,000. וועל לאזן דעם קונה אויסצוקלייר־בען סטאק פאר א ריזאנייבל סומע. אור־זאך פאר פארקויפן, איך האב אן אנדער געשעפט. $3,000 קעש, באלאנס לייכטע טערמינען. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 1135.

גראסערי און קאנפעקשאנערי סטאר צו פארקויפן אויף א גיזי טרעפיק הייוועי. א געלעגנהייט צו מאכן א גוטן לעבן. טע־לעפאָנירט 501 086.

צו פארקויפן א גוט־גייענדע פרוכט און קאנפעקשאנערי סטאר אויף מיין סטריט. ברייננט אריין פּראפיט פון $60 ביז $70 א וואך. פרעגן אין 1124 מיין סטריט.

בלוטיקע טעג

(פאָרטזעצונג)

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

SPARTON RADIO
THE PATHFINDER OF THE AIR

די נייע דזשובילי פּאָרטאבל ראדיא עטאָב־לירט שנעל אינטאָרנאַציאָנעלע רעקאָרדס אר־בעראל—אויבער א שטח וואס גלויבט זיך קוים — איבערראשנדיקער אויפנאם און וואונדערבאר קלאָרקייט אינם טאָן. אויפריכטיק.

"ראדיאָס רייכסטע שטימע"

דער נייער דזשובילי פּאָרטאבל סטאנדאר מאָדעל 589. קאָמפּלעט מיט אַקטאָר־צוגעפּאַסטע טיובס

$237.50

(באקוועמלאכע טערמינען)

קויפט פון עטאָבלירטע און ראיזעל אָפּעציאליסטן

WINNIPEG PIANO CO LTD

333 PORTAGE AVE.

ברענטשעס אין סט. דזשיימס, טראנסקאנא, ברענדאָן, דאוופין, יארקטאָן, פּאָרט־ארטור.

אן אוונט בריידזש

— פון וועלכן אלע האבן הנאה געהאט — ווערט געבראכט צו א פארגעניגענדיקן שלום ווען איר סערווירט רעד ראָז טיי.

עס שיקט אוועק יעדן איינעם דערפרישט און אין גוטן מוט.

רעד ראָז טיי

איז "גוטער טיי"

צוויי קוואליטעטן — גרין לייבל און אָרענדזש פּיקאָו

בלייז ביז די יום-טובים

ניי־יאָר פּאָסטקאָרדס — קומט איצט

$1.00 א דאָזן און העכער

מיר גיבן דעם דאזיקן אנבאט צו דער געלעגנהייט פון דער דערעפענונג פון אונזער נייער סטודיאָ. סעלקירק און סאלטער (אונזער אלטער פּלאץ וואס איז איבערגעבויט געווארן אויפן מאדערנסטן שטייגער.)

Smith Photo Studio

ל. דערעשין, מענעדזשער

405 Selkirk Ave. cor. Salter — Ph. 55 497

Classified Section — קלאסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פּרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפּטיילונג:

איין מאל, 5 ס. פּער "אייטם ליין"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15 "
פאר א וואך, 20 ס.	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס.	"	פאר 1 יאר,	$7.50 "

:: צו פאָרענטן :: FOR RENT

פארלאנגט א ביזנעס מאן צו נעמען פּארט־נערס א רום מיט בארד אין א רעספּעקט־פולער באקוועמער היים. טעלעפאָנירט 55 904.

באלטיק אפּארטמענטס
מאניטאבא עווע.
צו פאָרענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקאָרירט. סקרינד באלקאָנים. מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער סוויט "די." טעלעפאָן 56 668

געפּוירנישטע רום צו פאָרענטן
זיך ווענדן צו
484 פּלאָרא עווענוי

ניט געפּוירנישטע סוויטס צו רענטן
באראוס קאורט. 1, 2 און 3 רום סוויטס צו פאָרענטן. $28 און $38. מען קאן באלד אריינמופן. זיך ווענדן צום דזשענעראל אפיס, סוויט 4.

אייבער אפּארטמענטס. 3 רום סוויט צו סובלעטן. מ'קאן באלד אריינמופן. $27.50. זיך ווענדן צום קערטייקער סוויט 2.

4 רום סוויט מיט באלקאני. $40.

The London & Western Trusts Co., Ltd.
346 Main St. — Phone 26 883

צו פאָרענטן א 6 רום הויז. וועט זיך אפּ־לייריקן דעם 10טן סעפּטעמבער. זיך ווענ־דען צו מיס פּעטערסאָן, 465 פּלאָרא עווע.

פארלאנגט אין סאסקאטון
2 רומס און בארד פאר 2 אוניווערסיטעט סטודענטן. ברודער און שוועסטער. זיך ווענדן צו:
BOX 103 ESTEVAN, SASK.

צו פאָרענטן א רום מיט איינעם אדער צוויי באַס, מיט אדער אן בארד. טעלע־פאָנירט 51 693.

צו פאָרענטן א רום, פּאסיק פאר א פּארל אדער סינגל פּערזאָן. נוצן פון טעלעפאָן און הייטעט וואסער. זיך ווענדן אין 380 רעדוואָאד עווענוי.

צו פאָרענטן 2 גרויסע סוויטס אדער פּלעטס, 5 רומס יעדערע. סטים הייט, הייי־סע וואסער. 182 מאניטאבא עווע., טעלע־פאָן 51 188.

צו פאָרענטן א פיר רום סוויט מיט א סקרינד ווערענדע. ווענדן צו א. זלאָביני־סקי, 401 באראוס עווע., עדגאר קאורט, טעלעפאָן 52 353.

צו פאָרענטן צוויי שיינע ניט געפּוירניש־טע רומס ביי א יונג קאפּל אן קינדער. זיך ווענדן 425 פּאלערזש עווענוי.

NOKOMIS BUILDING
הארדוויין און קאמבערלענד
ווינשנסטווערטער גראונד פלאר ספּייס צו פאָרענטן.
פּאסיק פאר לייכטער מאנופעקטשורינג אדער אפיסעס. ניי־דעריקער אינשורענס רענטן.
THE J. McDIARMID CO., LTD.
201 Nokomis Bldg. — Phone 26 294

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

א חזן זוכט א שטעלע, שטאט אדער קאנ־טרי, פאר יומים נוראים אדער א גאנץ יאר. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 996.

א באַ, 2 יאר דערפארונג אין דזשענעראל סטאר ביזנעס, גוטער סיילסמאן און סטאק קיפּער, קאן ריידן ענגליש, רוטעניש, פּוי־ליש, אויב ניטיק לערנען מיט קינדער העבריאיש און אידיש. מעסיקער געהאלט. ווענדן צו דאס איד. וואָרט באקס 1084.

פארלאנגט א דזשאב אין א קאנטרי סטאר אויף אויב נויטיק לערנען מיט קינדער. קאן ריידן ענגליש, רוטעניש, פּוילישן און דייטש. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 1188.

ארבעטער פארלאנגט HELP WANTED

א באַ, גוטער סיילסמאן און סטאקקיפּער אין דזשענעראל סטאר, פארלאנגט. מוז ריידן ענגליש, דייטש און רוטעניש. אפּ־לייקאנט געבען שרייבן וואו געאַרבעט ביז איצט און פארלאנגען געהאלט. ווענדן S. FOGELSON
Bruderheim :: Alta.

פארלאנגט א גוטן מאסאזשיסט פאר עדאפּרין סטעים באד. דער ריכטיקער מאן זאל זיך אפּרופן צו 532 דאפּערין עווענוי.

פארלאנגט א מאן מיט גרויס דערפארונג אין קלאָדינג און דזשענטס פּורנישינגס, בוטס און שיך. מוז זיין א גוטער סיילס־מאן, קארד שרייבער און ווינדע דרעסער. גוטע רעפערענסעס פארלאנגט. קיין אנדער זאל זיך ניט אפּרופן. זיך ווענדן אין 44 אייקינס בילדינג.

:: אנכ־אורחא ::

(שלום פון זייט 1)

דאס אידישע רעוואלוציאָנערע יוגנט העלדיש פארטיידיקט און געצאלט מיט לעבנס פון קדושים פאר דעם אידישן כבוד.

און דאָ — א מדבר פון שלאנגען און עקרישן . . .

אפּגעמעקט זאל ווערן דער זכר פון עמלק'ן אויף דור־דורות!

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

טענץ יעדע נאכט אין אונזערע קלאסן מיט ווינניפּעג'ס בעסטע טענצער
גוטע פּארטנער פאר אלעמען
קאמפּליט קורס. פּריוואט לעסאנס $5.00.
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

SIMPSON & COMPANY
ביילינס
לייסענסד און באנדד
ד. סימפּסאן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK — PH. 88 008

געלט!
פאר אייערע באלריקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק.
ריזאנייבל ריינטס. פּינקטלאכע באדינונג.
שטריינג פארטרויליך
אפּ טעלעפאָן ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פּלאָריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פּאליסי און ניט דארפן עס, איידער דארפן דאס און ניט האבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

דיינקט!
$5 פאר דעם אדווערטייזמענט!
ברייננט עס אריין צו אונז אין פארלייף פון אוגוסט מאנאט און קרינג $5.00 אראונטער פון דע רעגולארן פּריין פון יעדן סוט ($25) סוירדזשעס אויסגעשלאָסן).
SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

סט. דזשאנס עווע., נאענט צו מיין סט. א העכסט מאדערנע הויז מיט פארקויפט ווערן אין 10 טעג. 6 גרויסע ליכטיקע צי־מערן אונטן. האַרדוואוד פלאָרס און פּי־נייש. אויסלעגיינג און דעקאָרירט לויט דעם לעצטן טעטיל. אייגן זיינען דא פיר באקוועמע צימערן וועלכע מען קאן פאר־ריינען מיט א גוטן רענט. די הויז האט הייטע וואסער באהייצונג מיט א בעסטן אויל הייטינג סיסטעם. אויף א שיינעם 50 פוס לאט, מיט גאראדזש. עס האט גע־קאסט $13,000 און וועט פארקויפט ווע־רען פאר האלב פּריין, $6,500. איילט זיך צו אויב איר ווילט עס.
פּריטשארד עווע., לעבן סאלטער, סעמי מאדערן 6 רום הויז, מיט א וואנע, שיינער גרויסער לאט. פּריין בלויז $2,000.
אויב איר ווילט א הויז, זעט
ה. פערלמאן און ג. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street — Phone 51 000

נייע סטאקא באנגאלאו, מיט א סאָ־רום. אוק פינישינג, אוק פלארס, פייער פּלייס, פרענטש טירן, שיינע ליכטיקע גרויסע צימערן, גאראדזש. 40 פוס לאט, מיט א עלעקטרישן אייוון, ווינדע בלייינדס לינאָלעאום, קוירטענס. פּריין $5,200.
א גרויסער באַרגען.

א 6 רום פולי מאדערן הויז, באנגאלאו סטייל, ניי אויסגעדעקאָרירט. לייווינג רום, דייننינג רום באזונדער. גרויסע קיטשען, דריי בער רומס, סקרינד ווראנדע, גא־ראדזש. פּריין $2,750. דער גרעסטער באַרגען פון היינטיקן סעזאן.

7 רום הויז, פולי מאדערן, אוק פינישינג פרענטש טירן, גרויסע ליכטיקע צימערן, אין קאלדוויל עווענוי, ניט ווייט פון מיין סטריט. פּריין $4,000. א גרויסע מציאה.

צו פאָרענטן
מיר האבן איצט עטלאכע גוטע מאדערנ־נע הייזער און קאטעדזשעס צו פאָרענטן. ווען איר דארפט א הויז רענטן, זעט זיך מיט אונז וואס שנעלער.

מיר זיינען די מענעדזשערס און אגענ־טען פון 10 אפּארטמענטס, די בעסטע אין דער נארט ענד. ווען איר דארפט א סוויט זעט זיך מיט אונז וואס שנעלער און איר וועט קריגן דעם בעסטן סוויט נאך אייער געשמאק.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן: געלט צו לייען אויף 6½ פּראצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

הייזער צו פארקויפן
180—178 מעקפארלען סטריט. דאבל הויז, 5 רומס אין יעדער. $1,800. $500 קעש, באלאנס אראנזשירט.
251—249 פּאטריק סטריט. צוויי 5־רומיקע קאטעדזשעס. מען קאן זיי קויפן אויף לייכטע טערמינען. $1,200 קעש.
372 טאלבאט עווענוי. 6 רומס אויף א 50 פוס לאט. $2,000. קעש $500. באלאנס אראנזשירט.
The London & Western Trusts Co., Ltd.
346 Main St. — Phone 26 883

אזוי לאנג ווי זיי האלטן אָן
עלעקטריק וואשערס צו 50